

RMEs anbefaling til forskriftsendringer for mer effektiv tilknytning til strømnettet og bedre utnyttelse av dagens nettkapasitet

Utgitt av: Reguleringsmyndigheten for energi (RME)
Redaktør: Maren Wiig Eriksen og Ragnhild Aker Nordeng
Forfatter: Bjørnar Araberg Fladen, Jon Erik Ur Gjerde, Maren Wiig Eriksen, Ragnhild Aker Nordeng og Sebastian Maira Johansen.

Sammen drag: Denne rapporten foreslår endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM).

Emneord: Tilknytning, tidsbruk, moden hetsvurdering

Reguleringsmyndigheten for energi
Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Telefon: 22 95 95 95
E-post: rme@nve.no

Innhold

Innhold	3
Forord	1
Begrepsliste	2
Sammendrag.....	3
1 Bakgrunn	5
1.1 Modenhets.....	5
1.2 Tidsbruk for tilknytninger	6
2 Gjeldende rett	8
2.1 Markedsadgang – om konsesjonærenes leverings-, tilknytnings-, og investeringsplikt	8
2.2 Tidskrav for å gi markedsadgang.....	9
2.3 Vilkår for å gi markedsadgang	9
2.4 Nettselskapenes informasjonsplikt ved forespørsler om kapasitet	11
2.5 Måling av tidsbruk for tilknytning.....	11
3 RMEs vurderinger i utarbeidelsen av høringsforslaget.....	13
3.1 Krav om å gjøre nødvendige tiltak etter leveringsplikten «uten ugrunnet opphold».....	13
3.2 Krav til modenhetsvurderinger ved nye tilknytninger eller forespørsel om økt kapasitet	14
3.3 Krav til registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytninger	26
3.4 Endring av hjemmelsgrunnlag for sanksjonering av pliktbrudd.....	30
4 Økonomiske og administrative konsekvenser	32
4.1 Konsekvenser for endring av bestemmelse om områdekonsesjonærens leveringsplikt.....	32
4.2 Konsekvenser av å innføre krav om modenhetsvurdering	32
4.3 Konsekvenser av å registrere og rapportere tidsbruk for tilknytninger	33
5 Merknader til de enkelte bestemmelsene	35
5.1 Til § 3-1	35
5.2 Til § 3-4	35
5.3 Til § 3-5	38
5.4 Til § 3-6	39
5.5 Til § 8-3	40
5.6 Til § 8-4.....	40
6 Forslag til endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM).....	41

Forord

Denne rapporten inneholder Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) sin anbefaling til forskriftsendringer for mer effektiv tilknytning i strømnettet og bedre utnyttelse av dagens nettkapasitet. Rapporten inneholder flere forslag til forskriftsendringer og innebærer at:

- nettselskapene pålegges å ta hensyn til prosjektets modenhet når de vurderer forespørsler om tilknytning og økt kapasitet
- nettselskapene må registrere og rapportere tiden det tar å tilknytte nye kunder
- kravet om at nettselskap med områdekonsesjon skal tilknytte nytt forbruk uten ugrunnet opphold formaliseres i forskrift.

Forslaget om modenhet er utarbeidet på oppdrag fra Olje- og energidepartementet (OED) til RME av 24. mai 2023. Oppdraget viser til *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet*, som ble lagt frem 19. april 2023. Forslagene om måling av tidsbruk for tilknytninger og forskriftsfesting av plikten til å gi tilknytning uten ugrunnet opphold er tatt med i anbefalingen på RMEs eget initiativ.

Vi mener forskriftsendringene vi her anbefaler vil bidra til større åpenhet om tilknytningsprosessen, bidra til harmonisering av hvilke krav nettselskapene stiller til kundene og ikke minst gi bedre oversikt over tiden det tar å få nettilknytning.

Oslo, september 2023

Begrepsliste

I denne begrepslisten forklares fagbegreper som brukes i rapporten.

Aktør: Den som selv eller på vegne av andre ber om ny eller økt nettkapasitet til et prosjekt som er eller vil bli tilknyttet strømmettet. Begrepet aktør er ikke synonymt med kunde, nettkunde eller sluttbruker.

Driftsmessig forsvarlig: Med driftsmessig forsvarlig menes at tilknytningen eller kapasitetsøkningen gir akseptable virkninger ut fra en teknisk faglig vurdering av nettet. Det er nettselskapene som foretar vurdering for sine nettanlegg.

Kapasitetskø: En betegnelse på den delen av tilknytningskøen en aktør som har oppfylt den innledende modenhetsvurdering er plassert i, i påvente av å få reservert kapasitet.

Modenhetsvurdering: En samlebetegnelse for nettselskapets plikt til å (1) gjennomføre en innledende modenhetsvurdering som vilkår for at aktører skal kunne reservere nettkapasitet og (2) stille krav om fremdrift som vilkår for at aktører skal få opprettholde sin reserverte nettkapasitet.

Innledende modenhetsvurdering: En vurdering av om prosjektets modenhet basert på forhåndsdefinerte modenhetskriterier, er god nok til å reservere nettkapasitet.

Modenhetskriterier: Minimumskriteriene og eventuelle tilleggskriterier som nettselskapene benytter i sin innledende modenhetsvurdering.

Overliggende nettselskap: Nettselskap på samme eller høyere nettnivå som direkte eller indirekte forsyner tilknyttende nettselskaps nettanlegg.

Reservasjon av kapasitet: Reservasjon av nettkapasitet forut for tilknytning eller kapasitetsøkning. Reservasjonen skal avgrenses i tid og ha krav om tilstrekkelig fremdrift.

Reservasjonskø: En betegnelse på den delen av tilknytningskøen en aktør som har fått reservert kapasitet er plassert i, i påvente av å få tildelt kapasitet. Med tildelt kapasitet menes nettkapasiteten aktøren har fått gjennom nettavtalen.

Reservert kapasitet: Kapasitet som nettselskapet har reservert til aktøren, men som ennå ikke er endelig tildelt til aktøren før nettavtale er inngått.

Tidsbruk for tilknytning: Tiden det tar for en kunde å få tilknytning. (Det menes ikke nettselskapets bruk av ressurser, timeverk, for å tilknytte kunde.)

Tilknytningskø: Samlebetegnelse for kapasitets- og reservasjonskø.

Tilknyttende nettselskap: Netteier med konsesjon etter energiloven kapittel 3 der den som ber om tilknytning eller økt kapasitet er eller vil bli tilknyttet.

Sammendrag

Elektrifisering og omstilling har de siste årene ført til en kraftig økning i etterspørselen etter nettkapasitet. Vi har gått fra en situasjon der kunder i stor grad ble tilknyttet nettet fortløpende til at det i mange områder har blitt en kø av forespørsler om kapasitet. Begrensningene på ledig kapasitet er størst i regional- og transmisjonsnettet, men det har også ført til økt tidsbruk for å møte forespørsler om økt kapasitet i distribusjonsnettet. For å møte den økte etterspørselen etter nettkapasitet har nettselskapene sett behov for tydeligere kriterier for hvordan forespørsler om kapasitet skal håndteres. Flere nettselskap har innført modenhetskrav for å kunne bli plassert i kapasitetskø. I tillegg er det utformet anbefaling til beste praksis for tilknytningsprosessen¹, inkludert anbefalinger om modenhetskrav og håndtering av kapasitets- og reservasjonsskø.

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) ser også at det er viktig å ha økt oppmerksomhet på hvor mye tid nettselskapene bruker på å gi kunder tilknytning. Det er viktig av flere årsaker å synliggjøre hvor lang tid det tar å få tilknytning. Vi forventer at offentlig informasjon som viser de enkelte nettselskaperens tidsbruk i seg selv vil være oppdragende og derfor kan ha flere positive virkninger. Det vil også gjøre det lettere for kundene å forutse hvor lang tid det vil ta å få tilknytning. Vi tror også at det vil bidra til et positivt press på nettselskapene om å gjøre tiltak som kan bidra til å redusere tidsbruken.

RME foreslår i tillegg at det gjøres en endring av forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 3-1 om områdekonsesjonærens leveringsplikt. Forslaget innebærer å forskriftsfeste et tidskrav for områdekonsesjonærens plikt til å følge opp kundenes forespørsel om nettilknytning eller økt kapasitet. Den foreslåtte forskriftsendringen er en presisering av gjeldende rett som ikke vil endre rettstilstanden.

I forbindelse med de øvrige forskriftsendringene foreslår RME mindre justeringer i NEM §§ 8-3 og 8-4 for å sørge for at RME har tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag til å sanksjonere pliktbrudd.

Modenhetsvurdering

Modenhetsvurderingen vi foreslår består av en innledende modenhetsvurdering etterfulgt av en løpende vurdering av prosjektets fremdrift. Vi foreslår at det gjøres til en betingelse for å kunne få en plass i tilknytningsskøen at modenheitskriteriene i den innledende modenhetsvurderingen oppfylles. Dette vil bidra til at nettselskapene bruker tid og ressurser på de prosjektene som er vurdert modne. Når en aktør har fått plass i tilknytningsskøen og senere har fått reservert kapasitet til sitt prosjekt, vil det være krav om å vise god nok fremdrift i prosjektet for å beholde reservasjonen. Hvis ikke fremdriften er tilstrekkelig, skal nettselskapet trekke tilbake den reserverte kapasiteten slik at denne blir fristilt til andre, modne prosjekter som står i kø. Vi anbefaler også en overgangsordning som innfører krav til modenhet og fremdrift for eksisterende tilknytningsskøer.

Det er allerede mange nettselskaper som gjennomfører modenhetsvurderinger i dag. Fornybar Norge har utarbeidet en anbefaling for ulike deler av tilknytningsprosessen, blant annet håndtering av kø, reservasjon av kapasitet og modenhetsvurderinger. Anbefalingen er et resultat av et lengre samarbeid med bransjen, og er basert på deres felles erfaringer. RME mener anbefalingen til Fornybar Norge er god, og vi har derfor valgt et forslag som bygger videre på mange av grepene bransjen selv har gjort.

Vi mener det er en gevinst for bransjen å formalisere modenhetsvurderingen slik at alle nettselskaper følger like prinsipper for hvordan køen rangeres, ikke minst av hensyn til kundene.

---

¹ [Nettilknytning \(fornybarnorge.no\)](https://www.fornybarnorge.no)

Tidsbruk for tilknytninger

Vi foreslår at nettselskaper med inntektsramme skal registrere tiden det tar å tilknytte nye kunder og rapportere dataene til RME. Dette skal bidra til økt fokus på å effektivisere tilknytningsprosessen. Vi vil i første omgang bruke dataene i en statistikk over tilknytningstider hos hvert nettselskap.

Statistikken bidrar til at nettselskapene kan forventningsstyre nye kunder og sammenligne seg med hverandre. Den vil også gi kundene informasjon om hvor lang tid det tar å tilknyttes hos ulike nettselskaper.

Vi anbefaler i første omgang å måle tiden det tar å tilknytte kunder som ber om kapasitet under 1 MW. Vi vil på et senere tidspunkt anbefale å innføre en plikt til å registrere og rapportere tiden det tar å tilknytte større kunder også.

Vi foreslår at rapporteringen skal skje på format fastsatt av RME og atplikten til å rapportere gjelder fra 1. januar 2025. Vi ønsker at dataene sendes automatisk til RME når kunden er tilknyttet, og vil utarbeide rapporteringsløsningen i samarbeid med bransjen.

Områdekonsesjonærenes leveringsplikt

Vi foreslår at tidskravet som gjelder for områdekonsesjonærenes tilknytnings- og investeringsplikt etter områdekonsesjonærenes leveringsplikt tas inn i forskriftsteksten. Dette foreslås gjort gjennom å endre NEM § 3-1 andre ledd.

Områdekonsesjonærer har en plikt til å gjøre nødvendige tiltak for å kunne gjennomføre tilknytning av nye uttakskunder og håndtere forbruksøkning hos eksisterende kunder. De tiltakene som det er nødvendig å gjøre for å gi nettilknytning eller håndtere forbruksøkninger skal gjennomføres uten ugrunnet opphold, selv om dette ikke fremgår eksplisitt av ordlyden i dagens regelverk. Den foreslåtte endringen skal bidra til å synliggjøre at dette.

1 Bakgrunn

I dette kapittelet vil vi gi en oversikt over bakgrunnen for de foreslåtte forskriftsendringene. Vi gir også en beskrivelse av eksisterende praksis i bransjen.

1.1 Modenhet

Nettselskapene har tilknytningsplikt og en plikt til å gi kundene markedsadgang. Det innebærer at de plikter å knytte til og gi økt kapasitet eller bedre leveringskvalitet til alle som ønsker det.

Nettselskapet har også en plikt til å kreve at kunden betaler anleggsbidrag dersom tilknytningen, kapasitetsøkningen eller kvalitetsforbedringen fører til at det må bygges nytt nett eller at det må gjennomføres forsterkninger i eksisterende nett. Dersom kunden ikke er villig til å betale anleggsbidrag bortfaller nettselskapets plikt til å etterkomme kundens ønske om tilknytning eller økt kapasitet.

Når det er ledig kapasitet i nettet, skal denne kapasiteten fordeles fortløpende til dem som etterspør den. Det har vært praksis at nettselskapene legger til grunn dato for kundens forespørsel for å avgjøre hvem som har rett på eventuell ledig nettkapasitet. Fordi en forespørsel om nettkapasitet ikke forplikter kunden, er det eksempler på at fleksible eller ikke-stedbundne aktører står i kø hos flere ulike nettselskap for det samme prosjektet. Ettersom nettkapasitet har blitt en begrenset og etterspurt ressurs, har det blitt økt konkurranse om å sikre seg kapasitet til sitt prosjekt, der de ulike prosjektene har varierende grad av realisme.

Et tiltak for å adressere denne problemstillingen er at nettselskapene tar hensyn til prosjekters modenhet når nettselskapene vurderer forespørsler om tilknytning. Et annet tiltak som adresserer den samme problemstillingen, er prising av reservert kapasitet mens kunder venter på tilknytning. I dag koster det ikke noe å reservere kapasitet hos nettselskapet. Kapasitet som er bundet opp har en kostnad for samfunnet. Dette er en kostnad som kan synliggjøres for kundene gjennom et prissignal. Vi har ikke vurdert prising av reservert kapasitet i denne anbefalingen, men det er noe vi vil arbeide videre med fremover.

Nettbransjen på eget initiativ utformet anbefaling til beste praksis for tilknytningsprosessen der krav om modenhet tas inn som et kriterium for å bli plassert i kapasitetskø og for å få reservert nettkapasitet. Flere nettselskap bruker i dag krav om modenhet som en del av tilknytningsprosessen. Nettselskapenes praktisering av modenhetsvurdering har utviklet seg over tid og er basert på erfaringer de har gjort seg under utarbeidelsen av kriterier med tilhørende krav, og av prosess. Dette inkluderer hvilke kriterier som er viktige for å kunne vurdere realismen i et prosjekt og hva slags type prosess som fungerer i praksis.

Vi mener at det er hensiktsmessig at alle nettselskap innfører krav til modenhet som en del av tilknytningsprosessen, og at dette også gjelder for forespørsler om kapasitetsøkning. Vi mener også at det er en fordel at modenhetsvurderingene gjøres tilnærmet likt mellom nettselskapene. Vi har derfor foreslått konkrete kriterier som nettselskapet skal benytte når de vurderer om en kunde som ber om kapasitet er tilstrekkelig moden. Når en kunde er tilstrekkelig moden, kan kunden få reservert kapasitet dersom det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden, eller bli plassert i kapasitetskø dersom det i eksisterende nett ikke er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden.

24. mai 2023 fikk RME oppdrag fra OED om å utrede og foreslå forskriftsendringer som gjør at nettselskapene pålegges å ta hensyn til prosjektets modenhet når de vurderer forespørsler om tilknytning. I arbeidet med anbefalingen til OED har vi hatt dialog med Fornybar Norge og flere

nettselskap som har arbeidet med utviklingen og praktisering av å vurdere modenhet til ulike prosjekter.²

1.2 Tidsbruk for tilknytninger

Nettselskapene har i dag en plikt til å tilknytte nye kunder som etterspør tilknytning uten ugrunnet opphold. Det samme tidskravet gjelder overfor eksisterende kunder som ber om økt kapasitet. Vi er nå i en periode der antall tilknytninger øker, blant annet som følge av omfattende elektrifisering. For kundene som ønsker tilknytning er tid ofte en kritisk faktor. Det er også viktig for kundene at de i større grad får informasjon om hvor lang tid ulike tilknytningsprosesser kan forventes å ta.

I 2020 fikk Menon Economics og Copenhagen Economics i oppdrag av RME å vurdere aktuelle tilpasninger i reguleringen av nettvirksomhet. De utarbeidet en rapport³ der de anbefalte å starte med å stille direkte krav til hvordan nettselskapene på en transparent og pedagogisk måte overfor sine kunder skal informere om tilknytningsprosessen, tilknytningsmulighetene, kapasitet og tilhørende regler for beregning av kostnader og priser. Videre anbefalte de å sikre at kravene får tilstrekkelig detaljeringsgrad, og at standarder for informasjonsdeling utvikles i samarbeid med nettselskapene. Videre peker de på at en på sikt kan vurdere å integrere ytelsesindikatorer for tilknytning, utviklet via standardene, i den økonomiske reguleringen.

I 2021 fikk EY i oppdrag av RME å kartlegge nettselskapenes praksis for tilknytning av nye kunder, og å komme med en anbefaling til hvordan nettselskapenes tidsbruk kan måles og en vurdering av mulig utvikling av reguleringen. Rapporten⁴ anbefaler at det innføres krav om at nettselskapene registrerer og rapporterer tidsbruk for små og enkle tilknytninger.

Videre foreslås det i rapporten å vurdere hvorvidt tidsbruk for små og enkle tilknytninger kan reguleres gjennom inntektsreguleringen. For store og mer komplekse tilknytninger foreslås det i rapporten å registrere og rapportere tidsbruk fra registrering av en henvendelse om tilknytning fra kunden til svar på om det er kapasitet i nettet. RME er enig i at det er hensiktsmessig å begynne med å kreve rapportering av tidsbruk for tilknytninger for små tilknytninger og heller senere vurdere å utvide til å omfatte de større tilknytningene. Strømnettutvalget⁵ og Energikommisjonen⁶ har i sine rapporter pekt på at det er viktig å få mer oppmerksomhet på tiden det tar å tilknytte kunder.

Første halvår 2023 har RME sammen med en arbeidsgruppe bestående av representanter fra flere nettselskap⁷ vurdert hvordan en registrerings- og rapporteringsplikt kan utformes. Gruppen har diskutert hvilke data som bør rapporteres og hvordan dataene bør rapporteres til RME. Vi har også gjennomført en spørreundersøkelse blant alle nettselskap med distribusjonsnett. I undersøkelsen har vi har spurt om hvilket meldingsbehandlingssystem de benytter, hvilke data de har tilgjengelig, spørsmål om ulike alternativer for måling av tidsbruk med mer. Undersøkelsen ble besvart av 68 nettselskap og har vært en viktig faktor i vurderingen av hvilke punkter i tilknytningsprosessen som bør måles og rapporteres.

Basert på resultatene fra RME rapport 4/2021 og diskusjoner med arbeidsgruppen, er anbefalingen at vi starter med små tilknytninger og at vi på et senere tidspunkt vil anbefale å registrere og rapportere tidsbruk for større tilknytninger også. Større tilknytningsprosjekter er gjerne innom flere steg i løpet av tilknytningsprosessen enn de små. Per i dag er prosessen lite standardisert hos nettselskapene. Vi

---

² Elvia, Statnett og Fornybar Norge (med Glitre Nett og Lede).

³ [RME ekstern rapport](#) Nr. 4/2020

⁴ [RME Ekstern rapport](#) 4/2021

⁵ NOU 2022: [Nett i tide – om utvikling av strømmettet](#)

⁶ NOU 2023:3 [Mer av alt raskere](#)

⁷ Elvia, BKK, Vevig, Lede, Indre Hardanger Kraftlag, Agder Energi Nett og Glitre Energi Nett (nå fusjonert til Glitre Nett).

ønsker også at rapporteringen på sikt i større grad gir informasjon om årsakene til tidsbruken i tilknytningsprosessen, herunder om tidsbruken skyldes forhold hos kunden, nettselskapet, overliggende nett eller hos andre.

Når en kunde må vente lenge på nettilknytning medfører det en kostnad både for kunden selv, men også for samfunnet. I dag reflekteres ikke denne kostnaden i den økonomiske reguleringen av nettselskapene. Vi gjennomfører for tiden en mulighetsstudie for å vurdere hvordan tidsbruk for tilknytninger eventuelt kan inkluderes i inntektsreguleringen. men dette inngår ikke i forslaget i denne høringen.

Som et første steg for å sikre raskere tilknytning av kunder anbefaler RME å innføre en registrerings- og rapporteringsplikt for tilknytninger under 1 MW, som gir oversikt over tiden det tar fra kunden ber om tilknytning til kunden er tilknyttet nettet.

2 Gjeldende rett

Vi vil i dette kapittelet gi en oversikt over hva som er gjeldende rett og forvaltningspraksis når det gjelder nettselskapenes plikt til å sikre kundene tilknytning til nett med ønsket kapasitet og hvor lang tid de kan bruke på dette.

2.1 Markedsadgang – om konsesjonærenes leverings-, tilknytnings-, og investeringsplikt

Nettselskapene skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester til objektive og ikke-diskriminerende vilkår, jf. NEM § 4-6 første ledd. Retten på markedsadgang gjelder tilsvarende for forespørsler om økt kapasitet som for forespørsler om ny tilknytning. Det betyr at enhver som utgangspunkt har rett til nettilknytning og til å øke sin etterspurte kapasitet.

Retten til markedsadgang forutsetter at nettselskapets prioritering mellom kunder som ber om tilknytning eller økt kapasitet skjer på objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Bestemmelsen om markedsadgang i NEM § 4-6 er en videreføring av den nå opphevede energilovforskriften § 4-4 bokstav d. Tidligere gjaldt det ingen investeringsplikt. Retten til markedsadgang etter energilovforskriften var opprinnelig formulert som en plikt til å «stille ledig overføringskapasitet i nettsystemet til disposisjon for andre». Nå gjelder plikten til å sørge for markedsadgang uten hensyn til om det er ledig kapasitet i det eksisterende nettet, eller ikke. Bestemmelser om markedsadgang, tilknytnings- og investeringsplikt finnes nå i NEM. Det har alltid vært forutsatt at tildelingen av nettkapasitet skal skje til objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Endringen av ordlyden i energilovforskriften § 4-4 og den senere flyttingen til NEM § 4-6 var ikke ment å endre rettstilstanden. Det er gjennom praksis etablert at tildeling av kapasitet til den som spurte først vil være en objektiv og ikke-diskriminerende tildeling av kapasitet. Dette omtales gjerne som prinsippet om først i tid, best i rett. Prinsippet er anvendt i forvaltningspraksis⁸ og innarbeidet i bransjen.^{9 10 11}

For å ivareta aktørenes rett til markedsadgang er alle med konsesjon etter energiloven kapittel 3 pålagt en tilknytningsplikt¹², jf. energiloven §§ 3-3 til 3-4 a og NEM kapittel 3. Tilknytningsplikten består av en tilknytnings- og en investeringsplikt, og pålegger berørte konsesjonærer å planlegge, investere i og, om nødvendig, søke konsesjon for nye nettanlegg som gjør det driftsmessig forsvarlig¹³ å imøtekomme kundens forespørsel om nettilknytning eller økt kapasitet. I tillegg har alle med områdekonsesjon etter energiloven § 3-2 en plikt til å levere elektrisk energi til alle kunder innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for (leveringsplikt), jf. energiloven § 3-3 første ledd og NEM § 3-1.

Konsesjonærenes tilknytnings- og investeringsplikt er en følgeplikt.¹⁴ Det betyr at nettselskapenes plikt til å gi kunder markedsadgang initieres av kundens forespørsel om ny eller økt kapasitet.

⁸ [NVE 200709088-4](#), [NVE 201301315-7](#) og [RME 202119855-55](#)

⁹ [Reservere kapasitet til vanlige strømkunder](#), Reguleringsmyndigheten for energi, 8. august 2023,

¹⁰ [NOU 2022: 6 Nett i tide – om utviklingen av strømmettet](#), pkt. 7.2.5 på s. 102

¹¹ [Bransjenorm for nettilknytning](#), pkt. 7.5.1 på s. 30, Energi Norge, 22.10.2021.

¹² [Prop.5 L](#) (2017-2018) pkt. 3.2.5.2 på s. 34

¹³ Med driftsmessig forsvarlig menes at tilknytningen eller kapasitetsøkningen gir akseptable virkninger ut fra en teknisk faglig vurdering av nettet. Det er nettselskapene som foretar vurderingen for sine nettanlegg.

¹⁴ Ot.prp.nr.62 (2008-2009) pkt. 4.1.1.2 på s. 34 og pkt. 4.1.2.2 på s. 38.

2.2 Tidskrav for å gi markedsadgang

Alle steg i prosessen for å imøtekomme kundens forespørsel skal skje «uten ugrunnet opphold». Dette følger eksplisitt av NEM §§ 3-2 fjerde ledd og 3-3 fjerde ledd for henholdsvis tilknytning av nytt eller økning av eksisterende forbruk i regional- og transmisjonsnettet og for tilknytning av ny eller økt produksjon på alle nettnivå.

For tilknytnings- og investeringsplikten som følger av leveringsplikten etter energiloven § 3-3 jf. NEM § 3-1 er det i forvaltningspraksis innfortolket et krav om å sørge for markedsadgang «uten ugrunnet opphold».

2.2.1 Nærmere om tidskrav for å gi markedsadgang etter leveringsplikten

Hverken energiloven § 3-3 eller NEM-forskriften § 3-1 oppstiller et eksplisitt krav om at leveringsplikten skal oppfylles innen et bestemt tidspunkt. Det er imidlertid gjennom forvaltningspraksis innfortolket et krav om at tilknytnings- og investeringsplikten etter energiloven § 3-3 jf. NEM § 3-1, skal skje «uten ugrunnet opphold». Denne tolkningen er begrunnet med at det er nødvendig for at leveringsplikten skal være reell og at det samsvarer med lovens formål, lovgivers intensjon om effektive nettmonopol og hensynet til ivaretagelse av forbrukerinteresser. Disse hensynene er fremhevet flere steder i forarbeidene til energiloven og har blitt vurdert som relevante å vektlegge ved fortolkningen av leveringsplikten etter NEM § 3-1.

At det gjelder et tidskrav for områdekonsesjonærens tilknytningsplikt etter energiloven § 3-3 første ledd andre og tredje punktum utledes også av sammenhengen i regelverket og da særlig reguleringen av tilknytningsplikten etter energiloven §§ 3-4 og 3-4 a og NEM §§ 3-2 og 3-3, for henholdsvis forbruk og produksjon. Formålet med innføringen av disse bestemmelsene var å lovfeste praksis og å gi produsenter og uttaks kunder som ønsket tilknytning av forbruksanlegg til regional- og transmisjonsnettet de samme rettighetene som uttaks kunder i distribusjonsnettet hadde etter energiloven § 3-3.^{15 16}

På bakgrunn av dette er det i forvaltningspraksis lagt til grunn at lovgivers intensjon har vært å gi produsenter og uttaks kunder i regional- og transmisjonsnettet samme rett som uttaks kunder i distribusjonsnettet, slik at tidskravet «uten ugrunnet opphold» er forutsatt å gjelde tilsvarende overfor kunder som omfattes av områdekonsesjonærenes leveringsplikt etter energiloven § 3-3 jf. NEM § 3-1.

2.3 Vilkår for å gi markedsadgang

Retten til markedsadgang er ikke absolutt. Det er i praksis fire typetilfeller som kan fritta nettselskap fra plikten til å gi markedsadgang. De fire tilfellene oppsummeres nedenfor i punkt 2.3.1 til 2.3.4.

2.3.1 Behov for nettinvesteringer

Dersom en kunde ber om tilknytning, har nettselskapet en plikt til å tilknytte kunden. Tilknytningsplikten har en side til investeringsplikten, ved at nettselskap plikter å gjennomføre nødvendige investeringer for å etterkomme forespørsler om økt kapasitet til innmating eller uttak. Nettselskapene har samtidig en plikt til å sørge for at nettet driftes forsvarlig. Det betyr at hvis det ikke vil være driftsmessig forsvarlig å tilknytte en ny kunde til eller å gi en eksisterende kunde økt kapasitet

¹⁵ Ot.prp.nr.62 (2008-2009) pkt. 4.1.1.2 og pkt. 4.1.2.2, samt merknader til § 3-4 på s. 44.

¹⁶ Prop.5 L (2017-2018) pkt. 3.2.5.2 på s. 34

i det eksisterende nettet, kan nettselskapet nekte tilknytningen eller kapasitetsøkningen inntil nettselskapet har gjort nødvendige tiltak.

Alternativt kan nettselskapet inngå en avtale om tilknytning med vilkår i stedet for å gjøre investeringer i nettet, gitt at vilkårene vil gjøre tilknytningen eller kapasitetsøkningen driftsmessig forsvarlig og at både nettselskap og kunde ønsker en slik avtale.

Plikten til å sørge for markedsadgang er oppfylt hvis nettselskapet søker om og får innvilget dispensasjon fra tilknytnings- og investeringsplikten. RME kan gi fritak fra leveringsplikten, OED kan gi fritak fra tilknytningsplikten og NVE kan gi fritak fra plikten til å tilknytte produksjon, jf. energiloven § 3-3 til § 3-4 a jf. NEM §§ 3-1 til 3-3.

2.3.2 Anleggsbidrag

Et anleggsbidrag er et investeringsbidrag som går til dekning av påløpte kostnader knyttet til nødvendige investeringer som er utløst av kunden selv, eller av andre kunder innenfor de siste ti år. Kundens betaling av anleggsbidraget er, gitt at vilkårene for at nettselskapet kan kreve inn et anleggsbidrag er oppfylt, et vilkår for markedsadgang. Det betyr at nettselskapets plikt til å gi markedsadgang faller bort dersom kunden ikke betaler et forskriftsmessig fastsatt anleggsbidrag.

2.3.3 Modenhetsvurdering

Etter gjeldende forvaltningspraksis er det innenfor rammene av markedsadgang lagt til grunn at nettselskapene har anledning til å oppstille enkle modenetskriterier. Dette kan være krav om at kunden har gitt nettselskapet tilstrekkelig informasjon til at saken kan tas til behandling, herunder at effektbehov og lokalisering er rimelig avklart. RME har akseptert at nettselskapet kan stille krav om at kunden må ha en plan for realisering av prosjektet, herunder finansieringsplan, for å hindre at aktører uten realistiske utsikter reserverer kapasitet til fortrengsel av andre aktører.¹⁷ Noen nettselskap har i varierende utstrekning allerede tatt i bruk modenetskriterier.

2.3.4 Krav om reelt behov for å reservere nettkapasitet og til fremdrift for å beholde reservasjonen

Nettselskapenes plikt til å sørge for markedsadgang etter NEM § 4-6 omfatter også en plikt til å hindre markedsbarrierer. Over tid har nettkapasitet blitt en stadig mer begrenset ressurs, et knapphetsgode. Dette har medført lange ledetider for aktører som ønsker nettkapasitet til sitt prosjekt – i enkelte områder mer enn andre. Aktører som reserverer nettkapasitet uten at det er realistisk at den vil tas i bruk eller som får reservere mer kapasitet enn de reelt har behov for, vil legge beslag på nettkapasitet og dermed fungere som en markedsbarriere for andre aktører som har behov for nettkapasitet. RME har derfor lagt til grunn at reservasjon av mer kapasitet enn det kunden reelt har behov for og tidlig reservasjon uten å stille krav til fremdrift og/eller uten å tidsbegrense reservasjonen, vil kunne utgjøre et brudd på nettselskapenes plikt til å sørge for markedsadgang, jf. NEM § 4-6 første ledd.¹⁸

Dette betyr at nettselskapene etter gjeldende regelverk har en plikt til ikke å reservere mer kapasitet til kunden enn det kunden har behov for, og til å stille krav til fremdrift for å opprettholde reservasjonen. Dette vil gjelde både ved forespørsler om tilknytning og kapasitetsøkning, i eksisterende så vel som i planlagt nett. Plikten til å sørge for markedsadgang ligger på nettselskapene, men om nettselskapene overholder denne plikten får det virkninger for aktørene. RME har praktisert regelverket slik at en reservasjon av kapasitet bare er gyldig for den delen som kunden reelt har behov for og betinget av at kunden faktisk vil ta kapasiteten i bruk. Det betyr i praksis

¹⁷ RMEs vedtak av 30. juni 2023 (202119855-55)

¹⁸ RMEs vedtak av 26. oktober 2020 ([202003156-10](#)) og NVEs vedtak av 4. februar 2014 ([201301315-12](#))

at en kunde som har fått reservert kapasitet ikke har en evigvarende rett på denne kapasiteten. RME har forutsatt at nettselskapene gjør reservasjon av nettkapasitet tidsbegrenset, og at nettselskapene gjennom sine avtaler setter seg i stand til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten hvis kunden ikke har en realistisk plan for å ta den reserverte kapasiteten i bruk, eller bare har en realistisk plan for å ta i bruk deler av den reserverte kapasiteten.¹⁹ Dette ble også presisert i et vedtak fattet av NVE den 4. februar 2014 som gjaldt krav om tidsbegrensning av reservasjon av kapasitet.

2.4 Nettselskapenes informasjonsplikt ved forespørsler om kapasitet

Etter gjeldende regelverk har nettselskapene en informasjons- og veiledningsplikt overfor sine kunder. Det innebærer en plikt til å på eget tiltak å informere om vilkår for bruk av nettet og på forespørsel å gi kunder informasjon om vilkår som er aktuelle for kunden, jf. NEM § 4-7 tredje ledd. Det er imidlertid slik RME vurderer det ingen lov- eller forskriftshjemmel i energilovgivningen som etter sin ordlyd direkte pålegger nettselskapene å dele informasjon om hvilke aktører som har reservert kapasitet. NEM §§ 4-6 og 4-14 stadfester kun plikten til å sørge for markedsadgang på objektive og ikke-diskriminerende vilkår, og pålegger nettselskapene å opptre nøytralt.

NEM § 4-7 kan ikke tolkes slik at nettselskapet også har en plikt til å utgi opplysninger om andre aktørers plass i reservasjonskøen, særlig ikke opplysninger som kan være underlagt taushetsplikt i lov eller avtale. Vi viser i den forbindelse til at konsesjonærer er underlagt en særskilt taushetsplikt etter NEM § 4-7 andre ledd. Majoriteten av nettselskapene er imidlertid omfattet av offentleglova. Det betyr at enhver kan be om innsyn i kapasitets- og reservasjonskøene til de nettselskapene som omfattes av offentleglova etter dagens regelverk. RME forutsetter at nettselskapene vurderer innsynsbegjæringer konkret og vi er av den oppfatning at nettselskapene generelt bør praktisere mest mulig åpenhet med hensyn til fordelingen av kapasitet i nettet. Det er imidlertid ikke en tilstrekkelig klar lovhjemmel i energiloven med forskrifter til å pålegge nettselskapene å dele informasjon med tredjepersoner om hvilke aktører som har forespurt kapasitet etter gjeldende regelverk. For nettselskap som ikke omfattes av offentleglova er det i dag ingen plikt til å gi innsyn i nettselskapets opplysninger om hvem som står i kø for tilknytning eller økt kapasitet. En part kan imidlertid begjære partsinnsyn i saksdokumenter knyttet til en uenighetssak som er bragt inn for avgjørelse til RME. Tilknytnings- og reservasjonskøer kan inngå i relevante saksdokumenter ved uenighet om hvorvidt nettselskapet har gitt markedsadgang på objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

2.5 Måling av tidsbruk for tilknytning

2.5.1 RMEs kompetanse

Det ligger til RME i dag å føre tilsyn med tiden det tar for konsesjonærer å gjennomføre tilknytninger.²⁰ Tilknytning skal skje innen rimelig tid – slik at konsesjonæren om nødvendig må planlegge, søke konsesjon for, samt investere i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold, jf. NEM § 3-3 fjerde ledd første punktum.

RME har utøvet kompetansen til å føre tilsyn med tidsbruken ved stedlig tilsyn og gjennom behandling av uenighetssaker, jf. energiloven § 10-1 første ledd andre og tredje punktum, jf. NEM § 4-13 og §§ 3-1 til 3-3.

---

¹⁹ RMEs vedtak av 30. juni 2023 (202119855-55)

²⁰ Jf. Prop.5 L (2017-2018) s. 24-25

Etter tredje elektrisitetsdirektiv art. 37 nr. 1 bokstav m. skal RME overvåke (“monitoring”) den tid det tar for konsesjonærer å foreta tilknytninger. Dette er et krav som er videreført fra andre elektrisitetsdirektiv art. 23 nr. 1 bokstav c. Det fremgår ikke på hvilken måte denne overvåkingen skal skje. RME har i dag lagt seg på et minimumsnivå, hvor kravene i direktivet oppfylles ved å gjennomføre stedlige tilsyn og behandle uenighets saker. På denne måten kontrollerer RME nettselskapenes etterleving av gjeldende regelverk, og reagerer ved avvik. RME sørger gjennom sin kompetanse for at nettselskapene opptrer nøytralt og ikke utnytter monopolsituasjonen sin, og sikrer et effektivt og sikkert kraftmarked.

2.5.2 Krav til å dokumentere tilknytningsprosessen

I anleggsbidragsregelverket er nettselskapene ilagt en dokumentasjonsplikt i de tilfeller kundens forespørsel utløser et anleggsbidrag, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 jf. § 16-1. Det fremgår av § 16-3 bokstav a) til e) at nettselskapene er pliktig å dokumentere forespørsel fra kunde, tilbud med estimert anleggsbidrag til kunde, akseptert avtale om tilknytning og anleggsbidrag, informasjon til kunde om eventuelle endringer i estimert anleggsbidrag underveis og etterberegnet anleggsbidrag. Denne dokumentasjonen skal nettselskapene oppbevare i ti år fra datoen anlegget er spenningsatt.

Også forskrift om elektriske lavspenningsanlegg (FEL) stiller krav til å melde fra til nettselskapene dersom det utføres arbeid på elektrisk lavspenningsanlegg. I henhold til FEL § 14 første ledd skal det «[f]ør utførelse og endring av elektriske anlegg påbegynnes ... sendes melding til sentral tilsynsmyndighet eller den de bemyndiger». Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), som er sentral tilsynsmyndighet, har bemyndiget nettselskapene. Derfor mottar nettselskapene meldinger om installasjonsarbeid i sitt forsyningsområde. Forskriften angir at meldingen minst skal inneholde:

- eiers/byggherres navn og adresse samt adressen for anlegget,
- forventet effektforbruk,
- bruksområde for anlegget,
- navn på installatør,
- grensesnitt mellom utførende ved eventuelle delte entrepriser og
- antatt tidspunkt for ferdigstilling.

Nettselskapene kan selv fastsette ytterligere krav til hva som skal inngå i meldingen og nærmere føringer for når det skal sendes melding. Siden det er krav om at alle nye installasjoner og endringer av installasjoner skal meldes til nettselskapet har alle nettselskap et system for mottak og behandling av slike meldinger. Flere nettselskaper har valgt å kreve at det gis mer informasjon i melding om installasjonsarbeid enn minimumskravene gitt i FEL § 14.

3 RMEs vurderinger i utarbeidelsen av høringsforslaget

I dette kapittelet gir vi en beskrivelse av hvilke vurderinger vi har gjort og hvilke hensyn vi har vektlagt ved utarbeidelsen av høringsforslaget.

3.1 Krav om å gjøre nødvendige tiltak etter leveringsplikten «uten ugrunnet opphold»

3.1.1 Begrunnelse for forskriftsfesting av plikt til å gjøre nødvendige tiltak «uten ugrunnet opphold»

En områdekonsesjon er en konsesjon for å bygge, eie og drifte nettanlegg innenfor et geografisk område. Et nettselskap som har fått en slik områdekonsesjon, er en områdekonsesjonær og vil ha monopol på å bygge, eie og drifte anlegg for fordeling av elektrisk energi innenfor det geografiske område konsesjonen gjelder for. Et nettselskap med konsesjon for nettanlegg som ikke er en områdekonsesjon, omtales som en anleggskonsesjonær. For majoriteten av sluttbrukerne i strømmettet, vil det være en områdekonsesjonær som er kundens nettselskap.

Det følger en rekke plikter med det å være nettselskap. En av de er plikten til å sørge for markedsadgang. For å påse for at nettselskapene ivaretar sin plikt til å sørge for markedsadgang, er nettselskapene underlagt en tilknytnings- og investeringsplikt. Det innebærer en plikt til å gjøre nødvendige tiltak for å gi nettilknytning eller mer nettkapasitet til dem som ber om det. Det betyr at nettselskapet må planlegge, søke konsesjon for, og investere i nettanlegg dersom det er nødvendig for å møte en forespørsel om tilknytning eller kapasitetsøkning. Nettselskap med områdekonsesjon har allerede konsesjon for nettanlegg og trenger derfor ikke søke om konsesjon for nettanlegg som må bygges.

For anleggskonsesjonærer fremgår det eksplisitt av forskriften at det gjelder et tidskrav i tilknytnings- og investeringsplikten, og at tidskravet er «uten ugrunnet opphold», jf. NEM §§ 3-2 og 3-3. Et slikt tidskrav fremgår ikke direkte av områdekonsesjonærenes tilknytnings- og investeringsplikt etter leveringsplikten, jf. NEM § 3-1. Vi foreslår å synliggjøre at det gjelder et slikt tidskrav også for områdekonsesjonærer og at tidskravet er det samme som for anleggskonsesjonærer. Dette foreslås å endre NEM § 3-1 andre ledd ved å tilføye et krav om at de nødvendige tiltakene skal gjøres «uten ugrunnet opphold».

Gjennom forvaltningspraksis er det innfortolket at plikten for områdekonsesjonærer til å gjøre nødvendige tiltak for å gjennomføre en nettilknytning eller håndtere en forbruksøkning uten ugrunnet opphold. Vi viser til omtalen under punkt 2.2.

RME mener at å forskriftsfeste tidskravet «uten ugrunnet opphold» i NEM § 3-1 andre ledd vil være en kodifisering av gjeldende rett og derfor ikke vil medføre materielle endringer. Endringen skal klargjøre bestemmelsen, og formålet er at områdekonsesjonærens plikt – som utgjør en rettighet for nettkunden – kan leses direkte ut av forskriften. Vi mener at endringen kan bidra til å redusere skjjevheter i styrkeforholdet mellom områdekonsesjonæren som monopolist og kunden, fordi endringen synliggjør plikten til å gi kunden det kunden ber om «uten ugrunnet opphold».

3.2 Krav til modenhetsvurderinger ved nye tilknytninger eller forespørsel om økt kapasitet

3.2.1 Om valg av system for overordnet prosess/system for modenhetsvurdering

Prosesen vi foreslår for vurdering av et prosjekts modenhet ligger nært det systemet mange nettselskap bruker i dag. Forslaget vi anbefaler skisserer en prosess hvor nye tilknytninger eller forespørsler om økt kapasitet må gjennom en innledende modenhetsvurdering hos tilknyttende nettselskap. Hvis et prosjekt blir ansett som modent av tilknyttende nettselskap, kan prosjektet plasseres i tilknytningskøen. Når et prosjekt har fått reservert kapasitet må aktøren demonstrere fremdrift og gjennomføringsevne i eget prosjekt for ikke å miste sin plass i køen.

Fornybar Norge har i samarbeid med flere av sine medlemmer utarbeidet en anbefaling for ulike deler av tilknytningsprosessen. Dette inkluderer en anbefaling for kø, reservasjon og modenhet. Anbefalingen er et resultat av et lengre samarbeid på tvers av flere nettselskap i bransjen og basert på deres felles erfaringer. Statnett har også bidratt i dette arbeidet. RMEs inntrykk etter dialog med Fornybar Norge og nettselskap som har vært involvert i arbeidet, er at dette systemet for modenhetsvurdering fungerer i praksis. Nettselskapene erfarer at prosjekter som tidligere har blokkert mer modne prosjekter faller ut av køen, og tilgjengeliggjør kapasitet for andre. RME mener anbefalingen til Fornybar Norge er god. Vi har derfor valgt å basere vår anbefaling for forskriftsfesting av plikten til å gjennomføre modenhetsvurdering på systemet som store deler av bransjen bruker i dag.

Vi har likevel vurdert andre metoder og innfallsvinkler for overordnet prosess og modenhetsvurdering av aktørers prosjekter. En av disse er et rangeringssystem hvor hvert prosjekt får en poengsum som sier noe om graden av modenhet i prosjektet. Poengsummen vil variere ettersom prosjekter bli mer og mer modne. På denne måten tilrettelegges det for et dynamisk system hvor de prosjektene som er mest modne er først i køen. Ulempen med denne ordningen er at systemet i for stor grad legger opp til skjønnsmessige vurderinger fra nettselskapenes side, ved at graden av modenhet skal avgjøres i motsetning til en enklere ja/nei-avgjørelse. Vi har fått tilbakemelding fra nettselskap som har prøvd ordningen. Vårt inntrykk er at de ikke har gått videre med dette systemet, fordi det har vist seg vanskelig å gjennomføre i praksis. Basert på erfaringer fra bransjen, har vi valgt å ikke gå videre med denne metoden.

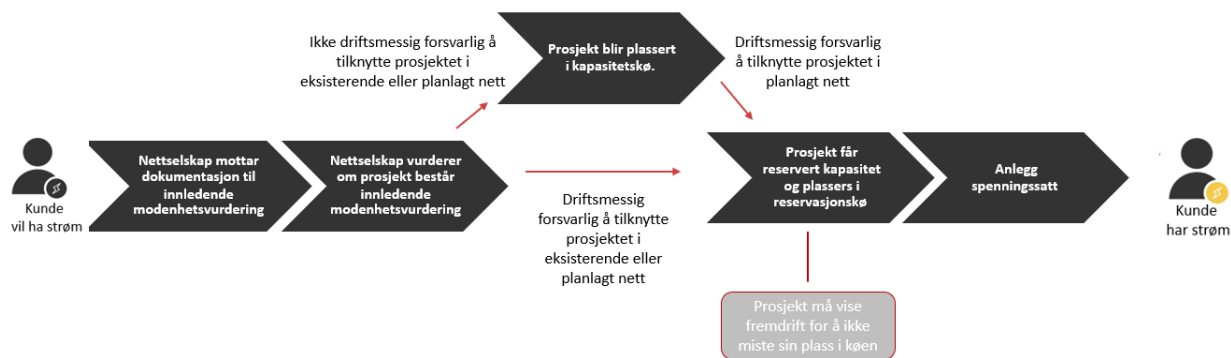
Vi har også vurdert å kun forskriftsfeste kriterier nettselskapene skal vurdere når en aktør ber om ny eller økt kapasitet, uten å sette krav til prosess. Fordelen med dette er at det gir nettselskapene rom til å videreutvikle prosess og kriterier for modenhetsvurderingen etter hvert som nettselskapene høster mer erfaring. Ulempen er at hvert enkelt nettselskap kan ha ulike prosesser. Dette kan oppleves lite oversiktlig og transparent for kundene. RME mener det er en stor fordel at prosess for modenhetsvurderingene er relativ lik på tvers av nettselskap. Vi har derfor valgt å legge noen føringer for aktørenes plikter og når disse skal oppfylles.

Vi mener likevel at forslaget RME anbefaler tilrettelegger for et system med mulighet for utvikling og lokale tilpasninger. I vår anbefaling vil det være opp til hvert enkelt nettselskap å definere vilkårene for hva som skal til for å oppfylle kriterier for modenhet og kravene til fremdrift for aktørene som ber om ny eller økt kapasitet. Det vil være en fordel om bransjen i fellesskap blir enig om vilkår, men det vil også være rom for utvikling og lokale tilpasninger.

3.2.1.1 Kort beskrivelse av prosessen vi foreslår

Vi foreslår å forskriftsfeste en prosess for modenhetsvurdering som ligger tett opp mot det flere nettselskap bruker i dag. Prosessen går ut på at alle forespørsler om ny eller økt kapasitet når samlet etterspurt kapasitet er 1 MW eller mer må undergå en modenhetsvurdering hos tilknyttende nettselskap. Dette gjelder både for uttak og innmating, og omfatter både forespørsler om tilknytning og om forbruks- eller produksjonsøkning. Hensikten med modenhetsvurderingen er at aktøren som ber om ny eller økt kapasitet må dokumentere ovenfor tilknyttende nettselskap at prosjektet er modent nok til å kunne reservere kapasitet i nettet. I vurderingen må nettselskapene som minimum benytte kriteriene listet opp i forskriften, men de kan ha supplerende kriterier. Det er nettselskapene som fastsetter hvilke krav som gjelder for å oppfylle kriteriene, men alle krav skal være kjent på forhånd og være enkelt tilgjengelig. Hensikten med å etablere bestått innledende modenhetsvurdering som en betingelse for å reservere nettkapasitet, er å vurdere realismen i prosjektene, forhindre at umodne prosjekter beslaglegger kapasitet på bekostning av andre, modne prosjekter og at nettselskapene ikke bruker unødig ressurser på umodne prosjekter.

Det er først når prosjektet blir ansett som modent av tilknyttende nettselskap, at prosjektet blir plassert i tilknytningskøen. Hvis det er ledig kapasitet i nettet, kan prosjektet få reservert kapasitet med en gang. Hvis det ikke er ledig kapasitet, blir prosjektet plassert i den delen av tilknytningskøen som ikke har fått reservert kapasitet ennå. Vi omtaler denne delen av tilknytningskøen som «kapasitetskø», slik også mange nettselskap allerede gjør. Når et prosjekt har fått reservert nettkapasitet må de demonstrere fremdrift og gjennomføringsevne for ikke å miste sin plass i køen. Det er tilknyttende nettselskap som følger opp prosjektene fremdrift. Det er også nettselskapene som har ansvar for å definere hva som kreves av aktørene for å demonstrere fremdrift. Rammer for minimumskriteriene og fremdrift er nærmere beskrevet i punkt 3.2.3. En forenklet beskrivelse av prosessen for modenhetsvurdering er illustrert i Figur 1.

Figur 1: Viser en forenklet illustrasjon av modenhetsprosessen. Figuren viser hvordan prosjekter må gjennom en innledende modenhetsvurdering. Når prosjektet har fått reservert kapasitet må prosjektet vise fremdrift for å ikke miste sin plass i køen. Prosessen som er illustrert i bildet er forenklet og er ment som et veiledende bilde av modenhetsprosessen i seg selv. Figuren viser for eksempel ikke dialog med overliggende nett.

3.2.2 Hvem skal gjennomføre modenhetsvurderingen?

Vi foreslår en ny bestemmelse i NEM § 3-4 som pålegger tilknyttende nettselskap å gjennomføre modenhetsvurdering og at denne vurderingen ikke kan overprøves av andre nettselskap. Tilknyttende nettselskap er i forslaget til ny NEM § 3-4 første ledd definert som «netteier med konsesjon etter energiloven kapittel 3 der den som ber om tilknytning eller økt kapasitet er eller vil bli tilknyttet». Det

er tilknyttende nettselskap som foretar vurderinger av om en tilknytning er driftsmessig forsvarlig, krever inn anleggsbidrag og inngår tilknytningsavtale.

Det er tilknyttende nettselskap som har den tetteste dialogen og oppfølgingen med kundene, noe som taler for at de også bør ha ansvaret for denne vurderingen.

Et alternativ er at overliggende nettselskap har ansvaret for modenhetsvurderingen i visse tilfeller, for eksempel hvis tilknytningen også utløser investeringer i overliggende nett. Fordelen med denne løsningen er at aktører som utløser investeringer på samme nettnivå blir vurdert etter samme kriterier og krav, noe som ikke nødvendigvis vil være tilfellet hvis to ulike nettselskap har ansvar for vurderingen av prosjektene. Ulempen er at nettkunden som initierer tiltaket må forholde seg til flere nettselskap i samme prosess.

RME mener det er mest hensiktsmessig at tilknyttende nettselskap har ansvar for hele tilknytningsprosessen, også modenhetsvurderingen. I henhold til NEM § 4-6 har nettselskapene en plikt til å sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester til ikke-diskriminerende og objektive vilkår. Konesjonærens plikt etter NEM § 4-6 og forslaget om å forskriftsfeste minimumskriterier for modenhetsvurderingen, mener vi legger til rette for likebehandling av aktørene, selv om modenhetsvurderingen gjøres av ulike nettselskap. Tilknytningsprosessen skal være forutsigbar og transparent for kunder som ønsker ny tilknytning eller økt kapasitet. Ved å gi tilknyttende nettselskap denne plikten, samtidig som det gis klare føringer for hvordan vurderingen skal gjennomføres, mener vi at kundens behov og rettigheter bevares på best mulig måte.

3.2.2.1 Plikten til å foreta modenhetsvurdering skal ikke gjelde for forespørsler fra nettselskap

I høringsforslaget foreslår vi en plikt til å foreta en modenhetsvurdering av alle som ber om tilknytning eller økt kapasitet når samlet etterspurt kapasitet er 1 MW eller mer. Vi foreslår likevel at plikten ikke skal gjelde hvis forespørselen om økt kapasitet kommer fra andre nettselskap. Det foreslåtte regelverket er ment å gjelde for prosjekter som er initiert av direktekunder hos nettselskap, og er ikke ment å gjelde for forespørsler om økt kapasitet mellom nettselskap. Vi foreslår derfor et unntak fra plikten til å gjøre en modenhetsvurdering når det er et nettselskap ber om kapasitet. Unntaket sikrer også at overliggende nettselskap ikke må foreta en ny modenhetsvurdering av prosjekter hvor underliggende nettselskap ber om ny tilknytning eller økt kapasitet på aktørens vegne, såkalte bestillinger.

Vi foreslår at unntaket skal gjelde for alle nettselskap. Med nettselskap menes det i denne sammenheng «konesjonær som eier overføringsnett eller har ansvar for nettjenester», jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 1-3. Et alternativ vi har vurdert i høringen er å begrense unntaket til «nettselskap med inntektsramme» og dermed flytte ansvaret for modenhetsvurdering av forespørsler om ny eller økt kapasitet, til nærmeste nettselskap med inntektsramme. Fordelen med denne løsningen er at nettselskap med konsesjon på forenklete vilkår kan ha mindre ressurser enn tradisjonelle nettselskap til å utforme og følge opp modenhetsvurderingen. Ulempen er at aktøren som ber om kapasitet må forholde seg til to selskap. Selv om nærmeste nettselskap med inntektsramme får ansvar for modenhetsvurderingen, vil tilknyttende nettselskap ha ansvar for blant annet anleggsbidrag og tilknytningsavtalen. RME påpeker at nettselskap med konsesjon på forenklete vilkår, med unntak av enkelte krav knyttet til innrapportering til RME, er underlagt de samme krav og plikter etter energiloven med forskrifter som nettselskap med inntektsramme. Etter en helhetsvurdering mener RME at ulempene med å legge plikten til nettselskap med inntektsramme er større enn fordelene. Vi anbefaler derfor at unntaket fra plikten til å foreta en modenhetsvurdering av forespørsler om ny eller økt kapasitet skal omfatte alle forespørsler fra alle nettselskap. Som følge av vårt forslag vil nettselskap med konsesjon på forenklete vilkår plikte å gjennomføre

modenhetsvurderinger av aktørers forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet. Hvilke nettnivå og aktører skal modenhetsvurderes?

Vi mener at en modenhetsvurdering av en ny tilknytning, forespørsel om økt kapasitet eller kvalitet handler om å vurdere om et prosjekt i seg selv er modent for å være en del av tilknytningskøen. Det er også en vurdering av om prosjektet har tilstrekkelig fremdrift og gjennomføringsevne til å kunne beholde reservert kapasitet når dette er tildelt. Etter RMEs vurdering er modenhetsvurdering relevant for forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet for en rekke prosjekter av ulik størrelse og på ulikt nettnivå. Dette er fordi det kan oppstå kø som følge av begrensninger på nettkapasitet på alle nettnivå, altså både i distribusjonsnettet, regionalnettet og i transmisjonsnettet. Dersom det er begrensninger i nettet, er det ikke ønskelig at umodne prosjekter eller prosjekter med lite fremdrift holder på kapasitet som andre, mer modne prosjekter kunne benyttet seg av.

Begrensningene i kapasitet i nettet er et større hinder for aktører som etterspør mye kapasitet enn for dem som etterspør lite kapasitet. Ved forespørsler om nettkapasitet fra små kunder, gjenspeiler tilknytningsprosessen allerede en form for modenhetsvurdering. RME viser i den forbindelse til at nettselskapene ved mindre tilknytninger i distribusjonsnettet krever at tiltakshaver sender inn en ferdig utfylt installasjonsmelding før forespørselen blir tatt til vurdering av en saksbehandler. Når kundens elektroinstallatør sender inn en installasjonsmelding vil blant annet sted, formål, kapasitetsbehov og ønsket dato for spenningssetting fremgå. Dette i seg selv er informasjon som indikerer at kunden er klar for å gå videre i en tilknytningsprosess og eventuelt settes i kapasitetskø eller reservasjonskø. Videre er tidsbruken for å imøtekomme forespørsler av denne typen relativt kort, normalt fra en til seks måneder. I tillegg avkreves kunden et anleggsbidrag innen kort tid og dette kreves normalt betalt før nettanlegget spenningssettes. Alle minimumskravene som er skissert i den foreslåtte modenhetsvurderingen er derfor i større eller mindre grad innbakt i tilknytningsprosessen for enkle tilknytninger etter gjeldende regelverk. På denne bakgrunn har RME vurdert at det vil være lite hensiktsmessig å innføre en plikt for tilknyttende nettselskap om å gjennomføre en konkret modenhetsvurdering av denne typen forespørsler. Dette er likevel et verktøy nettselskapene kan velge å ta i bruk, dersom de skulle ønske det.

Vi foreslår at tilknyttende nettselskap får en plikt til å gjennomføre en modenhetsvurdering av alle forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet når samlet etterspurt kapasitet er 1 MW eller mer, uavhengig av når forespørselen kom inn til nettselskapet. Det betyr ikke at vurderingen må være like omfattende for alle typer prosjekter. Det er eksempelvis naturlig at større tilknytninger i regional- og transmisjonsnettet har flere kriterier for vurdering av modenhet og/eller mer omfattende krav til å oppfylle kriteriene, sammenlignet med modenhetsvurderingen av en forespørsel om tilknytning i distribusjonsnettet. Den foreslåtte modellen for modenhetsvurderinger gir nettselskapene et handlingsrom til å differensiere vurderingene basert på prosjektets kompleksitet.

3.2.2.2 Skal ordningen gjelde for produksjon?

Vi mener det er hensiktsmessig at plikten som tilknyttende nettselskap har til å gjennomføre modenhetsvurderinger også gjelder for produksjon, og da for alle forespørsler om tilknytning og om økt kapasitet fra produsenter når samlet etterspurt kapasitet er minst 1 MW. I de tilfeller hvor det er begrensninger i nettet som påvirker nye tilknytninger eller forespørsler om økt kapasitet, vil en modenhetsvurdering av nye prosjekter være like relevant for produksjon som for forbruk. Tilsvarende som med uttakskunder vil et umodent produksjonsprosjekt som ber om ny eller økt kapasitet i et område med begrenset nettkapasitet, fungere som en markedsbarriere for mer modne prosjekter. Vi foreslår derfor at nettselskapenes plikt til å gjennomføre modenhetsvurdering skal gjelde for både forbruk og produksjon. Vi åpner for at tilknyttende nettselskap kan ha supplerende

modenhetskriterier og operere med differensierte krav for å oppfylle modenhetskriteriene, gitt at disse kriteriene er kjent for aktørene på forhånd.

3.2.3 Valg av minimumskriterier

For å sikre likebehandling av aktører som ønsker tilknytning eller økt kapasitet innad i samme nettselskap og, så langt det er mulig, like vurderinger uavhengig av hvem som gjennomfører modenhetsvurderingen, har vi foreslått enkelte kriterier som alle nettselskapene må inkludere i sin modenhetsvurdering. Disse minimumskriteriene er:

- a) reelt kapasitetsbehov
- b) forpliktende fremdriftsplan
- c) status på relevante tillatelser og avtaler
- d) lokalisering, og
- e) finansieringsplan

Kriteriene er i hovedsak basert på kriterier flere nettselskap bruker i dag, og som er egnet til å gi en god indikasjon på hvor langt et prosjekt er kommet.

Reelt kapasitetsbehov indikerer at aktøren vet hvor mye effekt prosjektet har behov for. For å kunne planlegge utviklingen i nettet, er det viktig for nettselskapene å vite hvor mye kapasitet en aktør vil legge beslag på. Uten denne informasjonen er det i praksis vanskelig for nettselskapene å kunne gå videre med planleggingen. Vi foreslår «reelt kapasitetsbehov» istedenfor «kapasitetsbehov», da det er viktig for nettselskapene og prosessen videre at den informasjonen de mottar er dekkende for hva aktøren ønsker og hva som er realistisk ut fra de faktiske behovene prosjektet har. Hvis en ny eller en eksisterende kunde som ønsker nettkapasitet ikke kan gi et tydelig svar på hvor mye kapasitet aktøren har behov for, er dette en indikasjon på at prosjektet ikke er modent nok til å gå videre med prosessen hos nettselskapet.

Hvilken informasjon nettselskapene trenger kan variere utfra størrelsen og typen prosjekt. For å avklare hva det reelle kapasitetsbehov er, kan det for eksempel være aktuelt for nettselskapet å etterspørre informasjon om maksimalt effektbehov, forventet effektprofil, opptrappingsplan og eventuelle sesong- og døgnvariasjoner. Det er viktig at kravene nettselskapet stiller til dokumentasjon på reelt effektbehov er kjent på forhånd og objektive og ikke-diskriminerende.

Forpliktende fremdriftsplan viser at aktøren har planlagt en prosess for hvordan og når prosjektet skal være klart for spenningssetting. Dette er også viktig informasjon for å sikre at prosjektene ikke stopper opp og blokkerer andre mer modne prosjekter. Det legges opp til at tilknyttende nettselskap kan ha ulike krav til hva fremdriftsplanen må inneholde, gitt at like tilfeller behandles likt. Eksempel på en slik differensiering kan være at kravene differensieres basert på etterspurt effekt med klart definerte grenser. Dermed kan det stilles strengere krav til fremdriftsplanen for store prosjekter enn for små, men differensieringen må være objektiv og ikke-diskriminerende. En realistisk fremdriftsplan må være egnet til å forplikte den som ber om kapasitet, slik at faktisk fremdrift kan holdes opp mot forespeilet fremdrift i en vurdering av om aktøren har hatt tilstrekkelig fremdrift. Milepælene i fremdriftsplanen bør derfor i størst mulig grad være basert på forhold hos den som ber om kapasitet, og ikke forhold som avhenger av andre. I de tilfeller hvor fremdriften er avhengig av andre enn aktøren selv, for eksempel offentlige myndigheter, nettselskap eller andre, vil fremdriftsplanen nødvendigvis måtte bygge på antakelser om forventet tidsbruk hos disse. Det er derfor viktig at nettselskapene tar hensyn til at det kan forekomme endringer i aktørens fremdriftsplan, uten at dette burde påvirke aktørens plass i tilknytningskøen.

Status på relevante tillatelser og avtaler skal vise tilknyttende nettselskap at aktøren (1) er klar over hvilke avtaler og eventuelle tillatelser fra offentlige myndigheter som må være på plass for å realisere prosjektet og (2) hva status er på de respektive nødvendige tillatelsene og avtalene. Vi legger opp til at det er tilstrekkelig at det legges frem en status for at modenheitskriteriet er oppfylt, slik at det ikke er krav om at tillatelse må være gitt og/eller at bindende avtale må være inngått for å dokumentere modenhet. For forespørsler om nettilknytning eller økt kapasitet, kan det ikke stilles krav om at konsesjon er gitt for at modenheitskriteriet er oppfylt. Eksempler på relevante tillatelser og avtaler er dokumentasjon på riktig arealformål og avtaler med eventuelle grunneiere. Relevante tillatelser og avtaler inkluderer både offentlige og privatrettslige avtaler. I likhet med de andre kriteriene, vil det være naturlig at vilkårene for å oppfylle kriteriene kan variere mellom typen prosjekt og størrelse på prosjektet.

Lokalisering gir tilknyttende nettselskap informasjon om hvor kunden ønsker ny tilknytning eller økt kapasitet. Det legges opp til at tilknyttende nettselskap kan stille krav til presis stedsangivelse. Dette bidrar til å sette tilknyttende nettselskap i stand til å vurdere hva som vil være relevante tillatelser og avtaler for den konkrete forespørselen. Kravet til å oppfylle kriteriet om lokasjon vil dermed kunne være strengere enn vilkåret for å få en vederlagsfri avklaring av om det vil være driftsmessig forsvarlig å etterkomme kundens bestilling, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 17-5 første ledd.

Finansieringsplan gir nettselskapene informasjon om hvor realistisk det er at et prosjekt blir gjennomført. Det gir også informasjon om at aktøren som initierer prosjektet vet hva som skal til for å gjennomføre prosjektet. Selv om vi mener det er relevant å be om finansieringsplan for å vurdere modenhet til et prosjekt, mener vi at det ikke er formålstjenlig at aktøren må bevise at finansieringen er på plass før nettselskapet foretar modenheitsvurderingen. Hensikten med kriteriet finansieringsplan er å vise realismen og gjennomføringsevnen til et prosjekt, noe en realistisk finansieringsplan bidrar til. Det vil være forskjell på detaljeringsgraden i finansieringsplanen til prosjekter i regional- og transmisjonsnett sammenlignet med mindre prosjekter i distribusjonsnett.

Ytterligere kriterier for modenhet enn de som er foreslått i ny NEM § 3-4 kan fastsettes av tilknyttende nettselskap. Det er ikke et krav om å ha flere kriterier, men hvis et nettselskap mener det er behov for ytterligere kriterier er det mulighet for dette. Kriteriene må være objektive og ikke-diskriminerende. Kriteriene skal også være samlet skriftlig og være lett tilgjengelig, i henhold til ny NEM § 3-4 syvende ledd.

Flere nettselskap som bruker modenheitskriterier, har et krav om at forespørselen må komme fra kunden som skal tilknyttes nettet. Argumentasjonen er at nettselskapene trenger denne informasjonen for å kunne vurdere om det er realistisk at prosjektet blir realisert. RME mener det kan være relevant å kreve informasjon om hvem som ber om kapasiteten, men at det ikke er nødvendig for nettselskapene å vite hvem endelig sluttkunde vil være for at prosjektet kan vurderes som modent nok til å reservere kapasitet. I noen tilfeller vil den som ber om kapasitet («bestilleren») ikke være samme person som skal bruke kapasiteten. Det er ikke uvanlig at det er det offentlige som bestiller nettkapasitet til prosjekter som skal settes ut på anbud. Et eksempel er ladestasjoner for elektriske ferger. Så lenge nettselskapet vet hvem som ber om kapasitet, hva kapasitetsbehovet er og at tilknytningen skal brukes til å lade elektriske ferger, er det ikke vesentlig hvem som skal være operatør for å kunne gjøre en innledende modenheitsvurdering. Under kriteriet reelt kapasitetsbehov har nettselskapene anledning til å kreve informasjon om blant annet aktørens formål med nettkapasiteten, prosjektets maksimale effektbehov, forventede effektprofil og eventuelle variasjoner spesifisert på sesong, uke og/eller døgn. Dersom det er usikkert hva slags type kunde som vil komme, vil det være tvilsomt om aktøren oppfyller kriteriet om å dokumentere sitt reelle kapasitetsbehov.

Kriteriene listet opp i bestemmelsen gir ikke føringer for hva nettselskapet konkret skal vurdere innenfor hvert kriterium. Dette er noe tilknyttende nettselskap må vurdere selv, ut ifra behov og tiltakets størrelse. Det vil for eksempel ikke være hensiktsmessig eller effektivt å kreve samme detaljeringsgrad til en fremdriftsplan for et prosjekt i regional- og transmisjonsnettet som i distribusjonsnettet. I det lavspente distribusjonsnettet kan det være nok å kreve at kunden anslår dato for spenningssetting, mens i regionalnettet vil det være mer aktuelt med en detaljert fremdriftsplan.

3.2.4 Plassering i kapasitetskø

Nettselskapet skal plassere den som har bedt om tilknytning eller økt kapasitet i kapasitetskø basert på når nettselskapet mottok tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet. Denne datoen skal være førende for videre prosess og rekkefølgen på hvem som skal få reservert kapasitet. Bakgrunnen for at vi anbefaler at det skal være dato for når nettselskapet mottok dokumentasjon på modenhet som skal være førende er at det vil føre til likebehandling av alle prosjekter og medføre at aktørens plass i køen ikke er avhengig av nettselskapets saksbehandlingstid. Ved å velge dato for innsendt dokumentasjon vil det være ekstra viktig at nettselskapene gjennomfører modenhetsvurderingene raskt og at vurderingen sendes til overliggende nettselskap med en gang vurderingen er gjennomført. For overliggende nett vil denne løsningen i enkelte tilfeller være utfordrende, spesielt i situasjoner der de mottar bestilling av kapasitet og de har noe ledig kapasitet. Dersom de reserverer denne kapasiteten til det nettselskapet som først bestiller, kan de risikere at det er et annet underliggende nettselskap som har et annet prosjekt som har en tidligere dato for innsendt dokumentasjon på modenhet, men som har tatt lenger tid å vurdere for det tilknyttende nettselskapet.

Vi har også vurdert alternativet med at dato for når prosjektet ble vurdert som modent av tilknyttende nettselskap skal være førende for videre prosess og rekkefølgen på hvem som skal få reservert kapasitet. Det vil i praksis løse utfordringen beskrevet over om at nettselskapet ved tidspunkt for reservering av ledig kapasitet ikke kan være sikker på at det ikke finnes prosjekter med bedre dato for innsendt dokumentasjon på modenhet.

I vår vurdering har vi lagt til grunn at det vil komme løsninger som vil kunne gjøre det lettere for overliggende nettselskap å ha oversikt over alle større prosjekter som har sendt forespørsel om kapasitet i underliggende nett. Et eksempel er ElBits, som er et selskap eid av flere norske nettselskap utvikler digitale fellestjenester til nettselskapene. De utvikler blant annet en tilknytningsportal. I første omgang vil dette være en portal der alle større kunder legger inn sin søknad om nettkapasitet. Portalen vil rute søknaden til riktig nettselskap. En slik portal vil også kunne gi overliggende nett oversikt over søknadsprosesser i underliggende nett. Vi mener at nettselskapene har insentiv til å utvikle løsninger hvor informasjon om nettilknytninger kan deles på tvers av nettselskapene på en god og effektiv måte.

I utarbeidelsen til høringsforslaget har vi lagt stor vekt på at kunden ikke skal være skadelidende for nettselskapets saksbehandlingstid eller interne prioritering når de gjennomfører modenhetsvurderinger.

3.2.5 Reservering av kapasitet

Vi foreslår å ikke fastsette i forskrift når i prosessen nettselskapet skal reservere kapasitet til sine kunder. Selv om det i forskriften ikke er angitt eksakt når reservering skal skje, så vil reservering for sent eller for tidlig kunne medføre brudd på henholdsvis krav om markedsadgang (NEM § 4-6), eller leverings- eller tilknytningsplikten (NEM kapittel 3). I tilfeller der det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden uten nettførsterkninger, skal nettselskapet reservere kapasitet så snart aktøren har dokumentert modenhet. Hvis det må gjennomføres investeringer i nettanlegg for at tilknytningen skal

være driftsmessig forsvarlig, kan ikke nettselskapet reservere kapasitet før de har identifisert de nødvendige tiltak. I tilfeller der det kreves nettforskninger som krever konsesjonsbehandling vil reservasjon av kapasitet i forkant av innvilget anleggskonsesjon innebære at nettselskapet må ta forbehold om at det innvilges konsesjon til omsøkt nettanlegg.

I høringsforslaget foreslår vi at «tilknyttende nettselskap skal trekke tilbake all reservert kapasitet dersom avviket fra fremdriftsplanen er vesentlig og dette skyldes forhold på aktørens side.» I enkelte tilfeller kan det gå lang tid fra aktøren består den innledende modenhetsvurderingen frem til prosjektet har fått reservert kapasitet. Ved reservering av kapasitet vil det derfor være naturlig at aktøren gjennomgår den opprinnelige fremdriftsplanen og justerer denne, slik at den er oppdatert når prosjektet får reservert kapasitet.

Ettersom en reservasjon av kapasitet skal være tidsbegrenset, registreres og oppbevares i minst 20 år og fordi det skal settes krav til fremdrift i henhold til avtalt fremdriftsplan, bør reservasjon av kapasitet skje skriftlig i form av avtale.

3.2.6 Tilbaketrekning av reservert kapasitet

I høringsforslaget foreslår vi at det forskriftsfestes en rett og plikt for nettselskapene til å trekke tilbake reservert kapasitet fra aktører som står i reservasjonskø ved manglende fremdrift. Med reservert kapasitet mener vi i denne sammenheng kapasitet som nettselskapet har reservert til aktøren, men som ennå ikke er tildelt aktøren ved inngåelse av nettavtale. Nettselskapene har etter gjeldende regelverk en plikt til å sørge for markedsadgang. Det betyr at enhver som ønsker ny eller økt nettkapasitet har rett til dette på nærmere bestemte vilkår. Kravet om å sikre markedsadgang innbefatter en plikt til å forhindre markedsbarrierer. Reservasjon av kapasitet til aktører som ikke har en realistisk og forpliktene plan for å ta denne kapasiteten i bruk, eller reservasjon av større kapasitet enn aktøren har behov for, vil kunne representere en markedsbarriere for andre aktører dersom nettkapasiteten er begrenset. Nettselskapene har derfor allerede en plikt til å følge opp aktørene og til å, om nødvendig, trekke tilbake reservert kapasitet, se punkt 2.3.4. Forskriftsfesting av nettselskapenes rett og plikt til å trekke tilbake reservert kapasitet er dermed etter RMEs vurdering en kodifisering av gjeldende rett.

Formålet med å forskriftsfeste nettselskapenes rett og plikt til å trekke tilbake reservert kapasitet er å synliggjøre de krav som allerede gjelder og å gi en tydelig hjemmel til å trekke tilbake reservert kapasitet.

3.2.6.1 Når tilbaketrekning av kapasitet skal skje

Modenhetsvurderingen skal avklare om aktøren er 'moden nok' til å kunne reservere nettkapasitet. Ved dokumentert modenhet vil reservasjon av kapasitet kunne skje umiddelbart dersom det er tilstrekkelig kapasitet tilgjengelig på alle nettnivå i eksisterende eller planlagt nett til å imøtekomme forespørselen. Hvis det imidlertid må gjøres tiltak i nettet for å imøtekomme forespørselen, altså at tilknytningen eller kapasitetsøkning ikke er driftsmessig forsvarlig, vil reservasjon først kunne skje når tiltakene som vil frigjøre nok kapasitet er planlagt. Kravet til fremdrift aktualiseres dermed først for alvor når aktøren har reservert kapasitet til sitt prosjekt. Det betyr i praksis at kravet om fremdrift, som tilknyttende nettselskap skal trekke tilbake reservert kapasitet på bakgrunn av, ikke gjelder i perioden fra aktøren har dokumentert modenhet frem til denne har fått reservert forespurt kapasitet.

RME foreslår at det er tilknyttende nettselskap som skal vurdere om fremdriften til et prosjekt er tilstrekkelig til at aktøren kan opprettholde sin reservasjon. Tilknyttende nettselskaps vurdering blir dermed avgjørende for aktørens reservasjoner på alle nettnivå. Bakgrunnen for dette er todelt; det er tilknyttende nettselskap som kjenner prosjektet best og en aktør skal bare måtte forholde seg til

tilknyttende nettselskap ved forespørslers om ny eller økt kapasitet. Hvis tilknyttende nettselskap vurderer at aktøren ikke har tilstrekkelig fremdrift til å beholde reservasjonen, skal dette meddeles til alle overliggende nettselskap slik at kapasiteten frigjøres. I praksis vil dette skje ved at tilknyttende nettselskap avbryter sin bestilling av kapasitet hos overliggende nett gjort på vegne av aktøren.

Vi foreslår et krav om at aktøren må ha tilstrekkelig fremdrift for å opprettholde reservert kapasitet. I forslaget til forskriftstekst er dette kravet kvalifisert ved å oppstille to kumulative vilkår som må være oppfylt for at tilknyttende nettselskap skal trekke tilbake reservert kapasitet. Det må (1) foreligge et vesentlig avvik fra aktørens fremdriftsplan som (2) skyldes forhold på aktørens side. Hvorvidt det er tale om et vesentlig avvik beror på en konkret vurdering, men det er etter ordlyden lagt opp til en høy terskel. RME mener videre at terskelen for å trekke tilbake reservert kapasitet vil øke desto lenger i prosjektet aktøren har kommet. Det betyr at terskelen vil øke proporsjonalt med prosjektets fremgang, slik at det skal betydelig mer til for å trekke tilbake kapasitet fra en aktør som har foretatt investeringer eller pådratt seg forpliktelser på bakgrunn av reservasjonen. Det vil aldri være et vesentlig avvik dersom aktøren avventer igangsettelse av prosesser i påvente av at tiltak gjøres i nettet. Ofte vil ledetiden til aktørens prosjekt være kortere enn ledetiden til de tiltakene som må gjennomføres i nettet. I slike tilfeller vil det ikke være krav om at aktøren skal opprettholde egen fremdrift dersom det betyr at prosjektet er ferdigstilt lenge før tiltakene i nettanlegget som aktøren er eller vil bli tilknyttet. RME viser til at det er et mål at aktørens prosjekt og nettanlegget skal være ferdig samtidig.

RME har vurdert om utgangspunktet for vurderingen av hvorvidt avviket fra fremdriftsplanen er vesentlig bør søkes i noe annet enn aktørens fremdriftsplan. Bakgrunnen er at den forpliktende fremdriftsplanen som inngår i den innledende modenhetsvurderingen ikke nødvendigvis gir en dekkende beskrivelse av prosjektets forventede fremgang på tidspunktet aktøren har fått reservert kapasitet. Ledetiden på tiltak i nettet kan være betydelig og vil som hovedregel være lenger på høyere enn på lavere nettnivå. Det kan med andre ord ta lang tid fra aktøren har dokumentert modenhet til denne har fått reservert nettkapasitet. Når RME likevel har landet på at fremdriftsplanen skal være utgangspunktet for vurderingen av hvorvidt avviket er vesentlig, er det forutsatt at tilknyttende nettselskap påser at aktørens fremdriftsplan holdes oppdatert. Det betyr at nettselskapene kan stille krav om at fremdriftsplanen skal revideres løpende eller med nærmere fastsatte intervaller, men også at de må akseptere at fremdriftsplaner kan bli endret.

Det er likevel ikke tilstrekkelig at avviket er vesentlig dersom årsaken til avviket ikke er forhold på aktørens side. Med forhold på aktørens side menes det forhold som aktøren direkte eller indirekte er ansvarlig for eller må bære risikoen for. Hvis prosjektet er avhengig av tillatelser fra offentlige myndigheter, er det ikke et forhold på aktørens side dersom årsaken til at avviket er vesentlig, skyldes lang saksbehandlingstid hos relevante myndigheter. Det vil imidlertid kunne være et forhold på aktørens side om søknadsprosessen ikke er påbegynt eller at aktøren kan bebreides for den lange saksbehandlingstiden, for eksempel ved vedvarende mangler ved innsendt dokumentasjon i søknadsprosessen eller liknende. Tilsvarende vil det ikke være forhold på aktørens side dersom tiltak i nettet forsinkes prosjektets ferdigstillelsesdato, som beskrevet ovenfor. Det vil derimot være et forhold på aktørens side at en innsatsfaktor som prosjektet er avhengig av ikke er tilgjengelig eller er dyrere enn aktøren hadde regnet med. I alle tilfeller vil fravær av investeringsbeslutning og/eller manglende aksept og betaling av forskriftsmessig fastsatt anleggsbidrag medføre at tilknyttende nettselskap kan trekke tilbake reservert kapasitet.

3.2.6.2 Virkningen av at reservert kapasitet trekkes tilbake

Dersom vilkårene for å trekke tilbake reservert kapasitet er oppfylt, skal alle med konsesjon etter energiloven kapittel 3 trekke tilbake den kapasiteten aktøren har reservert i deres nettanlegg når de

får melding fra tilknyttende nettselskap om at vilkårene for tilbaketrekning er oppfylt. Tilbaketrekning av kapasitet er en direkte konsekvens av at aktøren ikke har fremdrift nok til å opprettholde reservasjonen. Virkningen av at reservert kapasitet trekkes tilbake er at aktøren stilles som om forespørselen om ny eller økt kapasitet aldri var sendt inn. Det medfører at aktøren på nytt må be om ny eller økt kapasitet til sitt prosjekt for å kunne reservere kapasitet. Det betyr også at tilknyttende nettselskap må gjennomføre en ny modenhetsvurdering av aktøren. Tidspunktet for dokumentert modenhet etter den nye vurderingen vil avgjøre aktørens innplassering i kapasitetskøen, i tråd med foreslått ny NEM § 3-4 femte ledd.

RME anerkjenner at konsekvensen av ikke å opprettholde tilstrekkelig fremdrift vil ha negative følger for aktøren og at virkningen er inngripende. Det er imidlertid vår vurdering at den høye terskelen for å trekke tilbake reservert kapasitet og formålet med tilbaketrekingen – å hindre at aktører reserverer kapasitet som blir eller forventes å forbli stående ubrukt utgjør en markedsbarriere for andre aktører – veier tyngre enn aktørenes interesse i å opprettholde reservasjonen. RME understreker at tilbaketreking av reservert kapasitet vil være en direkte konsekvens av at aktøren ikke har oppfylt vilkår for tilknytning til nettet. Ved uenighet om hvorvidt vilkåret for å trekke tilbake reservert kapasitet er oppfylt, kan saken bringes inn for Reguleringsmyndigheten for energi, jf. NEM § 4-13.

Kapasitet som nettselskapet har trukket tilbake er ikke fristilt før klagefristen har utløpt eller endelig vedtak er fattet. Dersom tilbaketrekingen bringes inn for RME, betyr det at nettselskapene tidligst kan reservere den tilbaketrukne kapasiteten til andre aktører når fristen for å klage på vedtaket har utløpt, gitt at RMEs konklusjon er at vilkårene for tilbaketreking av reservert kapasitet var oppfylt. Dersom RMEs vedtak påklages til Energiklagenemnda, vil kapasiteten først være fristilt når Energiklagenemnda har fattet vedtak i saken og bare dersom Energiklagenemnda kommer til at vilkårene for å trekke tilbake reservert kapasitet var oppfylt.

3.2.6.3 Om aktørenes frist for å klage på tilbaketreking av reservert kapasitet

Etter gjeldende regelverk er det ingen frist for å bringe uenigheter om vilkår for tilknytning til nettet inn for avgjørelse hos RME, jf. NEM § 4-13. Vi foreslår imidlertid en særskilt klagefrist for at uenigheter om tilbaketreking av reservert kapasitet kan bringes inn for avgjørelse hos RME, en såkalt preklusjonsfrist. Vi foreslår at denne skal være på tre uker fra nettselskapet sendte melding til aktøren om at den reserverte kapasitet trekkes tilbake, jf. foreslått NEM § 3-4 sjettede ledd tredje punktum. Fristen vil gjelde for enhver tilbaketreking av reservert kapasitet, også for aktører som ba om ny eller økt kapasitet før NEM § 3-4 trådte i kraft, jf. NEM § 3-6 tredje ledd.

Formålet med å innføre en frist for å kunne bringe saken inn for RME er å avklare hvorvidt kapasiteten er fristilt eller ikke raskest mulig. Det er viktig med rask avklaring, både av hensyn til aktøren som risikerer å få sin reserverte kapasitet trukket tilbake og aktørene som potensielt vil overta den fristilte kapasiteten. For at avklaringen skal kunne skje raskt, må en eventuell uenighet bringes inn tidlig og snarest mulig. Dersom det ikke settes en frist, vil den reserverte kapasiteten nettselskapene vurderer at skal trekkes tilbake kunne forbli reservert av aktøren i lang tid. RME viser til at formålet med adgangen til å trekke tilbake reservert kapasitet dersom aktøren ikke viser tilstrekkelig fremdrift i sitt prosjekt, er at aktøren ikke skal være en markedsbarriere for andre aktører. RME mener derfor at det er hensiktsmessig å sette en særskilt frist for å bringe inn uenigheter om tilbaketreking av reservert kapasitet for å sikre en god utnyttelse av nettet.

Denne særskilte fristen vil være en innskrenkning av den generelle klageadgangen etter NEM § 4-13, der det ikke er angitt en frist for å bringe en sak inn for avgjørelse hos RME. Fristen gjelder bare uenigheter om hvorvidt vilkårene for tilbaketreking av reservert kapasitet er oppfylt, og er slik begrenset til saker knyttet til foreslått ny NEM § 3-4 sjettede ledd og ny NEM § 3-6 tredje ledd. For alle øvrige uenigheter gjelder NEM § 4-13, uten en uttrykkelig frist for å bringe saken inn for RME.

3.2.7 Om klageadgang og oppfølging av nettselskapenes praktisering av regelverket

Det er viktig at prosessen knyttet til tildeling av ny eller økt kapasitet – tilknytningsprosessen – er tydelig, transparent og oversiktlig for alle aktører, også etter innføringen av en plikt for tilknyttende nettselskap til å gjennomføre modenhetsvurderinger av mottatte forespørsler. Det vil ligge til RME å føre tilsyn og kontroll med at nettselskapene overholder plikten og at gjennomføringen av modenhetsvurderingen og tilknytningsplikten for øvrig er i tråd med til enhver tid gjeldende regelverk. Videre vil bestått innledende modenhetsvurdering og krav om fremdrift være «vilkår for tilknytning til ... nettet [som ved uenighet] kan bringes inn til Reguleringsmyndigheten for energi», jf. NEM § 4-13. Vedtak fattet av RME kan påklages til Energiklagenemnda.

For at RME skal settes i stand til å utføre sin tilsyns-, kontroll- og tvisteløsningsfunksjon på en betryggende og tilfredsstillende måte, setter bestemmelsene om modenhetsvurdering både materielle og prosessuelle krav til nettselskapene. Det foreslås at nettselskapene også får en dokumentasjonsplikt. Dokumentasjonsplikten svarer i det vesentlige til det nettselskapene allerede må registrere etter gjeldende regelverk for å kunne dokumentere at tilknytningsprosessen er gjennomført i tråd med kravene til nøytralitet, objektivitet og ikke-diskriminering etter NEM §§ 4-6 og 4-14. Dokumentasjonsplikten i høringsforslaget inkluderer imidlertid registreringspunkter som er tilpasset prosessen for gjennomføring av modenhetsvurderinger. Av de prosessuelle kravene fremheves særskilt tilknyttende nettselskaps plikt til å gi aktørene skriftlig tilbakemelding på om kriteriene for modenhet er oppfylt uten ugrunnet opphold. Kravet om uten ugrunnet opphold er en videreføring av plikten som allerede ligger på nettselskapene etter tilknytningsplikten. Gjennomføringen av modenhetsvurdering vil bli et steg i tilknytningsprosessen, og skal derfor – på lik linje med de andre stegene i tilknytningsprosessen – gjennomføres uten ugrunnet opphold. Det er viktig at denne prosessen gjennomføres raskt, slik at aktørene får tilbakemelding på om kravene til modenhet er oppfylt. Lang saksbehandlingstid hos tilknyttende nettselskap kombinert med avkrefteende svar på spørsmålet om modenhet er dokumentert, kan ha betydelig negative følger for aktøren som ber om ny eller økt kapasitet.

Ettersom det legges opp til at aktørene skal forholde seg til tilknyttende nettselskap gjennom hele prosessen er det viktig at overliggende nettselskap får beskjed om forespørselen om kapasitet så snart prosjektet er vurdert som modent. Dette har betydning for innplassering av aktøren i kapasitets- og reservasjonskøene hos de overliggende nettselskapene. Dersom tilknyttende nettselskap avventer å informere overliggende nettselskap om forespørselen kan aktøren, i verste fall, gå glipp av reservasjon i overliggende nettselskaps eksisterende eller planlagte nettanlegg. Dette er ikke en ny problemstilling. Samme utfall kan det få dersom tilknyttende nettselskap ikke videreformidler informasjon – bestiller kapasitet i overliggende nett på vegne av aktøren – etter prinsippet om først i tid, best i rett etter gjeldende regelverk.

RME anerkjenner at forslaget vi anbefaler kan gi nettselskapene insentiv til å utvikle vilkår og kriterier som forenkler egen saksbehandling, fordi nettselskapene får et ansvar for å definere hva som skal til for at et prosjekt oppfyller modenhetskriteriene. Et annet argument for å velge modenhetskriterier som er enkle å oppfylle, kan være at det vil gjøre det attraktivt for aktører å etterspørre kapasitet fra slike nettselskap, ettersom det er datoen for dokumentert modenhet som danner utgangspunktet for når aktøren vil tildeles kapasitet. For å sikre kontinuitet og et minimum av likebehandling av aktører på tvers av nettselskap – og for å sikre like modenhetsvurderinger av direkte og indirekte nettkunder på høyere nettnivå – er det forskriftsfestet minimumskriterier som nettselskapene må benytte i sine modenhetsvurderinger.

RME vil føre tilsyn og kontroll med at nettselskapene gjennomfører modenhetsvurdering i tråd med regelverket; herunder kravet om nøytralitet og plikten til å gi markedsadgang på ikke-diskriminerende og objektive vilkår.

3.2.8 Tredjepersoners adgang til informasjon om nettselskapenes kapasitets- og reservasjonskø

Fordi modenhetsdatoen skal være avgjørende for tildeling av kapasitet, vil det være interesse i å få innsikt i nettselskapenes køer. Dette er informasjon som kan være avgjørende for aktørenes mulighet til få tildelt kapasitet i eksisterende eller planlagt nett. Dette vil kunne være informasjon av offentlig interesse. RME har vurdert om det bør innføres en til særskilt rett til innsyn fordi tredjepersoner ikke har rett på innsyn i kapasitets- og reservasjonskøene til nettselskap som ikke er omfattet av offentleglova, se punkt 2.4.

Begrunnelsen for at RME har valgt ikke å gå videre med dette er at det vil det være krevende å pålegge nettselskapene å gi tredjepersoner innsyn i sine kapasitets- og reservasjonskøer. Nettselskap har taushetsplikt i medhold av NEM § 4-7 andre ledd. Det betyr at det ligger til nettselskapene å foreta en konkret vurdering av hvorvidt informasjon er taushetsbelagt. Dette omfatter også informasjon fra kunder som søker nettilknytning. Informasjon om hvem som søker tilknytning vil for eksempel kunne være forretningssensitiv informasjon. En generell regel om at nettselskapet skal gi innsyn i egne kapasitets- og reservasjonskøer kan komme i konflikt med lovbestemte krav til taushetsplikt. Hvis aktører mener de står overfor en usaklig forskjellsbehandling kan de bringe saken inn for RME, se punkt 3.2.7.

Forskriften pålegger, slik den er foreslått, en plikt for tilknyttende nettselskap til å informere alle overliggende nettselskap om forespørsler om ny eller økt kapasitet straks kriteriene for modenhet er oppfylt. Det medfører at Statnett vil sitte på en oversikt over alle forespørsler om kapasitet over 1 MW og modenhetsdatoen for disse. Det omfatter også forespørsler der tilknyttende nettselskap ikke omfattes av offentleglova. Dette kan det bes om innsyn i etter offentleglova. Hvorvidt det finnes grunnlag for helt eller delvis å nekte innsyn, må vurderes konkret av nettselskapet som mottok innsynsbegjæringen. På bakgrunn av dette mener RME at det ikke er nødvendig med en særskilt bestemmelse om innsyn for nettselskap som ikke omfattes av offentleglova.

3.2.9 Overgangsregel for mottatte forespørsler om ny eller økt kapasitet

En innføring av plikt til modenhetsvurdering slik vi foreslår i punkt 3.2.2, vil få virkning for aktørene fremover tid. I utgangspunktet betyr det at forespørsler om nettilknytning eller kapasitetsøkning som nettselskapene allerede har mottatt og som ligger til behandling i dag, ikke vil omfattes av plikten til modenhetsvurdering. Det er knyttet noe usikkerhet til hvor treffende rapporteringen av den samlede etterspurte kapasiteten er, når man legger sammen kapasitetskøene til alle nettselskapene. Den reelle etterspørselen etter kapasitet kan være noe lavere enn det forespørslene gir inntrykk av, som følge av at aktører kan ha forespurt kapasitet flere steder. Sannsynligvis er det også urealistiske prosjekter i de eksisterende køene. Vi foreslår derfor å innføre en overgangsregel som stiller krav til modenhet også for aktører som har bedt om nettkapasitet, men som ikke er tilknyttet eller har fått kapasitetsøkningen enda. Hensikten er først og fremst å identifisere prosjekter som ikke har behov for den reservede kapasiteten.

Vi foreslår en overgangsregel som oppstiller nye kriterier som må oppfylles for at aktører som allerede har bedt om kapasitet kan få reservere kapasitet, og for at aktører som allerede har fått reservert kapasitet skal opprettholde reservasjonen. Overgangsregelens rekkevidde er avgrenset mot prosjekter med et begrenset kapasitetsbehov og mot aktører som har tatt den reservede kapasiteten i bruk, det vil si aktører som har inngått nettavtale for den reservede kapasiteten. Terskelen på 1 MW er

foreslått for å begrense antall forespørsler som tilknyttende nettselskap må gå tilbake å gjennomføre en modenhetsvurdering av og for at kravene til modenhet skal være like for forespørsler om ny eller økt kapasitet, uavhengig av når aktøren ba om kapasitet.

Etter Grunnloven § 97 må ingen lov gis «tilbakevirkende kraft». Grunnlovsbestemmelsen gjelder tilsvarende for forskrifter, som er bestemmelser gitt i medhold av lov. RMEs vurdering er imidlertid at Grunnloven § 97 ikke er til hinder for å gi forskriften tilbakevirkende kraft.

Det er bare på strafferettens område det gjelder et absolutt forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft på allerede foretatte handlinger eller begivenheter. Tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97 er dermed ikke absolutt. Utenfor strafferettens område er spørsmålet om en lov er gitt med tilbakevirkende kraft i strid med Grunnloven § 97, et spørsmål om det er tale om urettferdig eller urimelig tilbakevirkning.²¹ For at det ikke skal være i strid med Grunnloven å gi en forskrift tilbakevirkende kraft må det, basert på en forholdsmessighetsvurdering der de vernede interesser avveies mot de samfunnsmessige hensynene, være slik at inngrepet etter en helhetsvurdering ikke er klart urimelig eller urettferdig.

Innføringen av modenhetsvurdering med tilbakevirkende kraft er foreslått begrenset til forespørsler om ny eller økt kapasitet når samlet etterspurt kapasitet er over 1 MW. I tillegg vil aktøren ved dokumentert modenhet innplasseres i kapasitetskøen basert på tidspunktet den opprinnelige forespørselen om ny eller økt kapasitet kom inn til nettselskapet – altså beholde sin plass i køen. RME legger til grunn at kravene til å oppfylle kriteriene for å dokumentere modenhet vil være relativt enkle å oppfylle og at de vil være enklere å oppfylle desto lenger en aktør er kommet i prosessen. Samlet medfører dette at det etter RMEs vurdering ikke er tale om et sterkt tilbakevirkningselement. I forlengelsen av dette viser RME til at det foreslås en lang tidsfrist til å dokumentere modenhet, slik at inngrepet i posisjonen til aktørene som omfattes etter RMEs vurdering verken vil være plutselig eller betydelig. Aktøren vil, dersom modenhet ikke dokumenteres innen fristen, i praksis miste reservert nettkapasitet til et prosjekt som de ikke har klart å dokumentere at de har behov for.

Videre vil et krav om fremdrift for å opprettholde en reservasjon av nettkapasitet i praksis medføre små endringer sammenlignet med gjeldende regelverk, se punkt 2.3.4. På den andre side kan tilbakevirkningen få positive virkninger; først og fremst at nettkapasitet blir fristilt til andre aktører og at nettselskapet kan innrette sine ressurser på de prosjektene som er modne og har fremdrift. Nettselskapene får også en eksplisitt hjemmel til å hindre at prosjekter uten gjennomføringsevne står i veien for prosjekter med tilstrekkelig fremdrift.

Inngrepet er også basert på saklige kriterier som er både egnet og nødvendig for å oppfylle formålet med forskriftsendringen. Ettersom tilbakevirkningselementet er begrenset både i relasjon til hvem som rammes og virkningen av at disse aktørene rammes, er det RMEs vurdering at tilbakevirkningen ikke er klart urimelig eller urettferdig, slik at overgangsregelen ikke er i strid med Grunnloven § 97.

3.3 Krav til registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytninger

3.3.1 Hvorfor registrere og rapportere tidsbruk for tilknytninger?

Nettselskapene har i dag en plikt til å tilknytte kunder som etterspør nettilknytning uten ugrunnet opphold. Den samme plikten gjelder eksisterende kunder som ber om økt kapasitet. RME har imidlertid ingen oversikt over hvor lang tid nettselskapene bruker på å tilknytte kundene.

---

²¹ Se bl.a. HR-2006-419-P, HR-2010-258-P og HR-2016-389-A

Vi er nå inne i en periode der antall tilknytninger øker blant annet som følge av omfattende elektrifisering. For kundene som ønsker tilknytning er tid ofte en kritisk faktor, og en kostnad når det tar lang tid. Det er også viktig for kundene at de i større grad kan få kunnskap om hvor lang tid ulike tilknytningsprosesser kan forventes å ta.

Raskere tilknytninger er et gode for samfunnet. For å sikre at nettselskapene har tilstrekkelig oppmerksomhet på å effektivisere tilknytningsprosessen og at de tilknytter kundene uten ugrunnet opphold, bør tilknytningstiden måles. Økt oppmerksomhet på tiden det tar å tilknytte kunder er blant annet tatt opp som en viktig faktor i NOU 2022: 6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet og NOU 2023: 3 Mer av alt – raskere.

Som nevnt under punkt 5.5.1 oppfyller RME i dag kravene om å overvåke tidsbruken for tilknytninger, ved å gjennomføre stedlige tilsyn og behandle uenighetssaker. For å ha mulighet til å foreta en mer aktiv overvåking av tidsbruken for tilknytninger er RME imidlertid avhengig av et større datagrunnlag. Vi anser det derfor som hensiktsmessig at overvåkingen, i tillegg til stedlig tilsyn og behandling av uenighetssaker, suppleres med selvregistrering og rapportering fra nettselskapene. Vi foreslår at det innføres en registrerings- og rapporteringsplikt, som gir oversikt over tiden det tar fra kunden ber om tilknytning til kunden er tilknyttet.

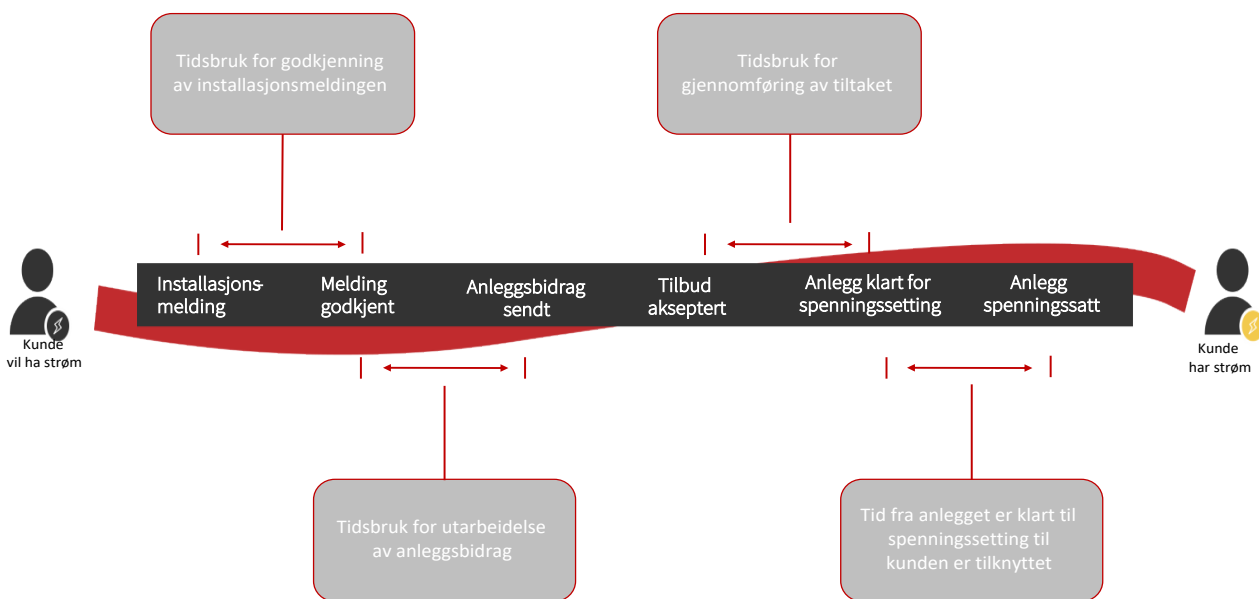
3.3.2 Vurdering av hva som skal rapporteres

RME har sammen med en arbeidsgruppe bestående av representanter fra flere nettselskap²² vurdert hvordan en registrerings- og rapporteringsplikt kan utformes. Målet har vært å balansere kostnader ved administrasjon og IT-utvikling opp mot hvor detaljert og sammenliknbare dataene om ledetid skal rapporteres. Det har vært et ønske å basere seg på data som allerede finnes tilgjengelig og som kan hentes uten for store kostnader for nettselskapene.

I forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 er det allerede stilt krav til å kunne dokumentere definerte deler av tilknytningsprosessen. I tillegg benytter alle nettselskap seg av systemer for melding om installasjonsarbeid. I melding om installasjonsarbeid får nettselskapene informasjon om kunden, ønsket effektendring med mer. I vår anbefaling har vi derfor valgt data som alle nettselskap har. Det er imidlertid forskjeller mellom nettselskapene hvor lett det er å hente ut dataene og sammenstille disse per tilknytning. Figur 2 nedenfor illustrerer prosessen, og datopunktene vi foreslår at nettselskapene rapporterer på. Dette er nærmere beskrevet i punkt 3.3.3-3.3.5.

---

²² Elvia, BKK, Vevig, Lede, Indre Hardanger Kraftlag, Agder Energi Nett og Glitre Energi Nett (nå fusjonert til Glitre Nett).

Figur 2: Figuren illustrerer datopunktene vi foreslår at nettselskapene skal registrere for hver tilknytning. De grå boksene beskriver tidsperioden som måles mellom datopunktene.

I dag skiller de fleste nettselskapene mellom ulike typer tilknytninger. Enten små, mellomstore, store, eller tilknytning og større tilknytningsprosjekter. De har egne systemer for å håndtere tilknytningene avhengig av hvilken type tilknytningen er. For de små tilknytningene er prosessen relativt standardisert. For de store er det vanskelig å finne felles steg i tilknytningsprosessen å måle på som gir oss brukbare data. Både basert på resultatene fra RME rapport 4/2021²³ og diskusjoner med arbeidsgruppen, er anbefalingen at vi starter med små tilknytninger og at vi på et senere tidspunkt vil anbefale å registrere og rapportere tidsbruk for større tilknytninger. Sett i sammenheng med øvrig regelverk mener vi derfor det er hensiktsmessig å måle tidsbruken på tilknytninger under 1 MW i første omgang.

3.3.3 Vurdering av startpunktet for registreringen

I forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-3 stilles det krav til å ha dokumentasjon på blant annet forespørsel fra kunde. Hva som er en forespørsel, er ikke definert i forskriften og har variert mellom nettselskap og mellom type tilknytning. For mindre tilknytninger er det hos de fleste nettselskap melding om installasjonsarbeid som anses som forespørsel. Men noen tillater forespørsel på e-post eller gjennom skjemaløsninger på nett. For større tilknytninger og utbyggingsprosjekter kommer melding om installasjonsarbeid forholdsvis sent i tilknytningsprosessen og forespørsel om tilknytning skjer på et annet format tidligere i prosessen. Dette kan eksemplifiseres med utbygging av et nytt boligfelt. Da vil utbygger av boligfeltet be om nettkapasitet til boligfeltet, nettselskapet bygger nett frem til boligfeltet og fordelingsnett innad i boligfeltet. Først når de enkelte boligene føres opp og skal knyttes til vil det være vanlig å sende melding om installasjonsarbeid.

Vi har derfor vurdert om det er nettselskapets egne krav til forespørsel om tilknytning eller kapasitetsendring som skal være starttidspunkt for registrering av tidsbruken, eller om det bør basere

²³ [RME Ekstern rapport 4/2021](#)

seg på melding om installasjonsarbeid. Vi har lagt vekt på at starttidspunktet for registreringen bør være mest mulig likt mellom nettselskap og tydelig definert. Vi mener at dette hensynet best ivaretas ved å bruke melding om installasjonsarbeid som starttidspunkt.

I en del tilfeller er melding om installasjonsarbeid ufullstendig eller det gjøres flere endringer underveis fra kundens side. Det er bakgrunnen for at vi har presisert at det er den endelige installasjonsmeldingen som skal legges til grunn.

3.3.4 Begrunnelse for å inkludere dato for tilbud sendt, og akseptert av kunde

RME mener at tiden det tar fra kunde ber om tilknytning eller endret kapasitet til nettselskapet gir tilbud om anleggsbidrag, gir god informasjon om hvor effektivt nettselskapene håndterer innkomne henvendelser. I forskrift om kontroll av nettvirksomhet er det krav om å ha dokumentasjon på tilbud med estimert anleggsbidrag og kundens aksept av avtale om tilknytning og anleggsbidrag.

Dato for når tilbud om anleggsbidrag er sendt til kunde og når kunde har akseptert tilbudet registreres hos mange nettselskap ikke i meldingsbehandlingssystemet. Det innebærer at nettselskap som har denne informasjonen i andre systemer må koble informasjon om tilknytningen mot flere systemer, som vil innebære noe økte kostnader knyttet til systemutvikling hos disse nettselskapene.²⁴

I de tilfellene der en tilknytning eller kapasitetsendring ikke utløser anleggsbidrag skal ikke nettselskapet etter ny NEM § 3-4 registrere og rapportere dato for bokstav c «tilbud om anleggsbidrag er sendt» og bokstav d «tilbud om anleggsbidrag er akseptert av kunde», siden disse er betinget av at tiltaket utløser anleggsbidrag.

3.3.5 Nettselskapets nettanlegg klar for spenningssetting og når anlegget er spenningsatt

Naturlig slutt punkt for registreringen er når kunden har blitt tilknyttet eller fått endret kapasitet, og når anlegget er spenningsatt. Da er tilknytningsprosessen fullført.

Vi anbefaler imidlertid at både dato for når nettanlegget er spenningsatt og datoen for når nettselskapets nettanlegg er klart for spenningssetting skal registreres og rapporteres. Det er mange forhold som påvirker tiden det tar fra kunden har akseptert anleggsbidraget til anlegget er spenningsatt. Det kan blant annet være at kunden ikke er klar til å tilknyttes eller andre forhold på kundens side. Ved å ha med begge rapporteringspunktene for når nettselskapets nettanlegg er klar for spenningssetting og når anlegget er spenningsatt, kan vi til en viss grad fange opp når tidsbruken skyldes forhold på kundens side. På den annen side er det ønskelig at kunde og nettselskap er koordinert, det er derfor ikke et mål at nettselskapet skal ferdigstille nettanlegg lenge før de tas i bruk. Vi vurderer likevel at det er hensiktsmessig å ta med begge datapunktene.

3.3.6 Øvrige registreringer

I tillegg til å rapportere datapunktene for hver tilknytning, foreslår vi at det for hver enkelt bestilling skal fremgå om det er en ny tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning. I tillegg anbefaler vi at kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning skal oppgis i antall kilowatt (kW).

Vi ønsker å kunne skille mellom nye tilknytninger og endring av eksisterende tilknytninger, fordi vi har inntrykk av at en ny tilknytning ofte tar lengre tid. Det vil bidra til at vi får en mer detaljert statistikk. Disse dataene har nettselskapene allerede i sine systemer. Vi vurderer merkostnaden for å inkludere dem i rapporteringen som begrenset.

---

²⁴ For nærmere informasjon om vurdering av kostnader se kapittel 4 om økonomiske og administrative kostnader

3.3.7 Krav til registreringen

Bestemmelsen stiller krav til hva som skal registreres, men ikke hvordan det skal registreres internt hos nettselskapet. Noen nettselskap kan hente alle nødvendige data ut ifra meldingsbehandlingssystemet, mens andre har dataene lagret i ulike system og er avhengig av å kunne sammenstille data fra ulike systemer for å rapportere til RME.

3.3.8 Beskrivelse av rapporteringsplikten

Vi foreslår at nettselskapene plikter å rapportere dataene for hver enkelt tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning til RME på format fastsatt av RME. Bakgrunnen for at vi ønsker å fastsette en åpen hjemmel for hvordan dataene skal rapporteres inn til RME er at det vil være lite hensiktsmessig å fastsette et bestemt format i forskrift dersom det er behov for å gjøre endringer på sikt som følge av teknologisk utvikling og nye løsninger.

Med en slik åpen hjemmel er det viktig at spesifikasjoner og beskrivelse av rapporteringsformatet er klart og tydelig kommunisert til nettselskapene. RME ønsker å utarbeide rapporteringsløsningen i samarbeid med bransjen. Vi vil ha behov for testing og utvikling, og ønsker å inkludere bransjen i dette arbeidet.

Vi ser for oss at rapporteringen er automatisert, slik at dataene sendes til RME gjennom et API. Vi har fått innspill om at det for noen nettselskaper kan være krevende å få til en slik automatisk rapportering på kort sikt og at det er et ønske om at de i en overgangsperiode kan levere dataene som en fil. En slik alternativ vil kreve mer utvikling for RME og innebære mer manuell behandling av dataene og er i utgangspunktet ikke ønskelig. Vi ønsker gjerne innspill på forslaget om en automatisert rapporteringsløsning.

I første omgang ønsker vi å publisere statistikk på våre nettsider, slik at interesserte kan sammenligne hvor lang tid det tar å tilknyttes hos ulike nettselskaper, og at nettselskapene kan sammenligne tidsbruken seg imellom.

Vi foreslår at rapporteringsplikten gjelder fra 1. januar 2025. Vi mener det er nødvendig med god nok tid til å utvikle og teste systemer, både for nettselskaper og for RME, slik at rapporteringen kan skje automatisk. Rapporteringsplikten gjelder for ferdigstilte tilknytninger der anlegget spenningssettes etter innføringen av registreringsplikten 1. juli 2024. Dataene skal rapporteres til RME innen 1 måned etter at tilknytningen er spenningssett.

3.4 Endring av hjemmelsgrunnlag for sanksjonering av pliktbrudd

De foreslåtte forskriftsendringene innebærer at nettselskapene pålegges flere plikter. Endringene i NEM kapittel 3 har plikter som kommer til uttrykk i form av både prosessuelle og materielle krav. I foreslått ny NEM § 3-5 foreslås det i tillegg en eksplisitt plikt til å innrapportere data til RME. På bakgrunn av de nye bestemmelsene foreslått inntatt i NEM kapittel 3, er det RMEs vurdering at det bør gjøres tilpasninger i hjemmelsgrunnlagene i NEM kapittel 8.

Det er lagt opp til et tosporet sanksjonssystem gjennom energiloven og NEM ved at overtredelser av enkelte bestemmelser i NEM både kan sanksjoneres administrativt av forvaltningen og med formell straff etter strafferettslig forfølgning fra politi og påtalemyndighet, jf. NEM §§ 8-3 og 8-4. Når det er hjemmel til å ilegge både overtredelsesgebyr og straff for samme handling, står forvaltningen overfor et valg av om overtredelsen skal forfølges administrativt eller gjennom anmeldelse, et såkalt sporvalg. I forbindelse med at det foreslås inntatt nye bestemmelser i NEM kapittel 3 har RME foretatt en vurdering av hvorvidt en overtredelse av disse bestemmelsene skal være sanksjonsbar, straffbar eller begge deler.

Overtredelse av sentrale plikter bør kunne sanksjoneres både med overtredelsesgebyr og straff. Bestemmelsene inntatt i NEM kapittel 3 om leverings- og tilknytningsplikt er bestemmelser som utfyller nettselskapets plikt til å sørge for markedsadgang etter NEM § 4-6. Gjennom bestemmelsene i NEM kapittel 3 pålegger myndighetene nettselskapene særskilte plikter for å sikre at retten til markedsadgang ivaretas. RME fremhever at plikten til å sørge for markedsadgang, herunder krav til prosess for og tidsbruk med å gi slik adgang, står i kjernen av energiregelverket. Det betyr at NEM kapittel 3 slik den er foreslått, utelukkende vil bestå av sentrale plikter etter energilovgivningen. Brudd på pliktene etter bestemmelsene foreslåtte inntatt i NEM kapittel 3 kan gi negative konsekvenser, både for aktøren som pliktbruddet direkte angår, men også for andre som har eller vurderer å be om ny eller økt kapasitet. Et pliktbrudd vil dermed kunne ha langt- og dypttrekkende konsekvenser for andre aktører og nettselskap.

Ved brudd på regelverk er pålegg om retting og tvangsmulkt de mest hensiktsmessige virkemidlene for å gjenopprette lovlig tilstand. Ved konstatert pliktbrudd vil imidlertid skaden allerede være skjedd. RME vurderer derfor at det for pliktbrudd som eksempelvis har medført uopprettelig skade, ikke vil være nok med en hjemmel til å kunne ilegge tvangsmulkt for å gjenopprette lovlig tilstand. RME mener derfor at en overtredelse av pliktene etter NEM kapittel 3 bør kunne medføre enten overtredelsesgebyr eller straff. Muligheten for å sanksjonere, altså ilegge overtredelsesgebyr og idømme straff, har en sterkere preventiv effekt enn pålegg om retting og tvangsmulkt. Selv når det foreligger hjemmel, og de øvrige vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr er oppfylt, vil det være opp til RME i hvert enkelt tilfelle å vurdere om det er hensiktsmessig å sanksjonere overtredelsen med et overtredelsesgebyr. Tilsvarende vil gjelde dersom RME mener at vilkårene for å idømme straff er oppfylt. Det foreslås derfor forskriftsendringer som gir hjemmel for både overtredelsesgebyr og straff. Valg av reaksjon og/eller sanksjon må imidlertid vurderes og avgjøres konkret i de tilfeller spørsmålet aktualiseres.

RMEs hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr følger av gjeldende bestemmelse i energiloven § 10-7 andre ledd nr. 4. Det følger av bestemmelsen at reguleringsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr etter forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr. Det er inntatt en bestemmelse om overtredelsesgebyr i NEM § 8-3. Det er bare brudd på de bestemmelsene som eksplisitt er nevnt i denne bestemmelsen som kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Ettersom RME foreslår å innføre tre nye bestemmelser i NEM som alle innebærer at nettselskap får nye plikter, ser RME et behov for å inkludere de nye bestemmelsene i NEM § 3-4, § 3-5 og § 3-6 i opplistingen i NEM § 8-3.

Hjemmelen til å idømme straff følger av gjeldende bestemmelse i energiloven § 10-5 første ledd. Det følger av bestemmelsen at departementet kan gi forskrift om at forsettlig eller uaktsomt overtredelse av forskriften kan straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler. Det er gitt slik bestemmelse om straff i NEM § 8-4. Generelt mener RME at straff bør reserveres for alvorlige overtredelser. Her kan straff fortsatt ha en viktig funksjon ved siden av administrative sanksjoner, ved å statuere at samfunnet reagerer svært alvorlig på slike overtredelser. På bakgrunn av dette og fordi det er tale om sentrale plikter foreslår RME å innta en henvisning til ny NEM §§ 3-4, 3-5 og 3-6 i opplistingen i NEM § 8-4 første ledd. Utover dette foreslås ingen ytterligere endringer, som endring i skyldkrav, innføring av kvalifikasjonskrav eller lignende.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Dette kapitlet gir en oversikt over forventet økonomiske og administrative konsekvenser som følge av forskriftsendringene som er foreslått i dette dokumentet. Kapitlet skiller mellom konsekvenser for nettselskapene, nettkundene og andre.

4.1 Konsekvenser for endring av bestemmelse om områdekonesjonærens leveringsplikt

4.1.1 For nettselskaper

Forslaget innebærer ingen større administrative eller økonomiske konsekvenser for nettselskapene. Den foreslåtte endringen tydeliggjør gjeldende rett og eksisterende forvaltningspraksis. I praksis vil forslaget derfor ikke medføre endringer sammenlignet med de pliktene områdekonesjonærer allerede har etter tilknytnings- og investeringsplikten i leveringsplikten.

En klargjøring av regelverket kan føre til at flere nettselskap blir klaget inn til RME, fordi nettselskapenes plikt til å gjøre nødvendige tiltak for å kunne gjennomføre tilknytning av nye uttakskunder og håndtere forbruksøkning hos eksisterende kunder uten ugrunnet opphold blir synliggjort. En mulig økning i antall klagesaker vil medføre at nettselskapene må bruke ressurser knyttet opp til RME sin klagebehandling, eventuelt også Energiklagenemnda. På den andre side vil endringen forenkle RME sin saksbehandling ved uenighetsaker som handler om tidsbruk under områdekonesjonærenes leveringsplikt. I det lange løp kan en tydeliggjøring føre til færre klagesaker, fordi plikten er tydelig for alle involverte parter. På sikt kan forslaget derfor redusere den administrative belastningen på nettselskapene relatert til klagebehandling.

4.1.2 For andre

Vi mener at en synliggjøring av områdekonesjonærenes plikt til å gjøre nødvendig tiltak for å kunne gjennomføre tilknytninger av nye uttakskunder og håndtere forbruksøkning hos eksisterende kunder uten ugrunnet opphold, vil være en fordel for nettkundene. En plikt for nettselskapet er en rettighet for kunden. For kunden vil det derfor være bra at det fremgår tydelig av forskriften hva nettselskapene plikter å gi dem og når – og hvor raskt – de plikter å gi det.

4.2 Konsekvenser av å innføre krav om modenhetsvurdering

4.2.1 For nettselskaper

Forslaget vil i hovedsak føre til økonomiske og administrative konsekvenser for nettselskapene i en oppstartsfase. Forslaget innebærer en ny plikt for nettselskapene om å gjennomføre modenhetsvurdering av alle forespørsler om nye tilknytninger og økt kapasitet, oversende informasjon til overliggende nett, følge opp prosjektenes fremdrift og dokumentere og lagre de mest sentrale tidspunkt i prosessen. Dette vil føre til oppstartskostnad for nettselskapene i forbindelse med omlegging av rutiner og systemer. På sikt mener vi derimot at forslaget vil gi en mer effektiv tilknytningsprosess, fordi nettselskapene vil bruke mindre tid og ressurser sammenlignet med i dag på prosjekter som ikke er modne for tilknytning.

Omfanget av økonomiske og administrative konsekvenser vil variere fra nettselskap til nettselskap. Flere nettselskaper har allerede innført modenhetsvurdering som en del av tilknytningsprosessen, uten at det er et krav om det. For disse selskapene, vil de økonomiske og administrative konsekvensene av endringen være mindre enn for selskapene som ikke bruker modenhetsvurdering i dag. Det at flere nettselskap allerede bruker modenhet som en del av sin vurdering, taler for at nettogevinsten av tiltaket er større enn utgiftene ved å innføre modenhetsvurderinger.

4.2.2 For nettkundene

Forslaget vil føre til økonomiske og administrative konsekvenser for nettkundene, fordi de vil bli pålagt å dokumentere modenhetskriterier ovenfor nettselskapene. Vi forventer derimot at nettkundene vil oppleve en likere tilknytningsprosess på tvers av nettselskapene. På lang sikt vil det dermed være lettere for nettkundene å vite hva de kan forvente av de ulike nettselskapene. På samme måte som for nettselskapene, forventer vi at konsekvensene er størst for nettkundene i overgangsfasen. På sikt, mener vi at et mer effektivt system med tydelige forventninger og avklaringer, vil være bedre for nettkundene. Med dagens system bruker noen nettselskap modenhetsvurderinger, mens andre ikke gjør det.

4.2.3 For andre

For RME vil forslaget føre til økte administrative konsekvenser på kort sikt. Dette er hovedsakelig fordi RME må følge opp et nytt regelverk. Dette inkluderer å svare på henvendelser, behandle klagesaker og føre tilsyn med nettselskapene. Vi forventer likevel at de administrative konsekvensene vil være størst ved innføring av det nye regelverket og i en tidlig fase etter dette. På sikt forventer vi at etablert forvaltningspraksis og erfaring hos nettselskapene vil begrense mengden saker og henvendelser RME må behandle. Vi tror likevel at RME må være forberedt på at den foreslåtte endringen kan føre til et betydelig økt omfang av komplekse uenighetsaker som bringes inn til RME. Dette vil spesielt gjelde saker hvor nettselskap har trukket reservert kapasitet fra et prosjekt. Denne typen saker har store konsekvenser for aktørene som mister reservert kapasitet. Vi antar derfor at mange vil ha en interesse av å klage på en slik avgjørelse.

Selv om det vil være administrative konsekvenser for RME på kort sikt, mener vi at nytten av det nye regelverket er høyere enn konsekvensene. Den foreslåtte endringen innebærer en formalisering av modenhetsvurdering for alle nettselskap. I dagens regelverk har nettselskapene en plikt til å sørge for markedsadgang etter NEM § 4-6. Bestemmelsen omfatter også en plikt til å hindre markedsbarrierer. RME behandler i dag klager på nettselskapenes tilknytningsprosess. Dette inkluderer vilkår og kriterier nettselskapene stiller i sin praktisering. Med det nye regelverket vil prosessen være tydeligere og mer formalisert. Vi forventer derfor at det nye regelverket totalt sett vil redusere RME sitt arbeid i forbindelse med klagesaker og tilsyn av nettselskapenes håndtering av forespørsler om nye tilknytninger og økt kapasitet.

4.3 Konsekvenser av å registrere og rapportere tidsbruk for tilknytninger

4.3.1 For nettselskaper

Forslaget innebærer en ny rapportering for nettselskapene. RME krever at de rapporterer informasjon de allerede har i sine systemer, men det vil være kostnader knyttet til å hente dataene ut av systemet og rapportere dem til RME på riktig format. Det kan være kostnader knyttet til manuell rapportering, men i hovedsak knyttet til utvikling av systemer.

Vi mener det er hensiktsmessig å legge til rett for en automatisert rapporteringsløsning. En slik løsning er ofte dyrere å etablere enn en manuell rapporteringsløsning. En manuell rapporteringsløsning vil derimot kreve mer ressurser å håndtere over tid. Når vi på sikt ønsker å måle tidsbruken for alle typer tilknytninger, potensielt med flere variabler enn det vi foreslår i denne omgang, mener vi at det vil lønne seg å automatisere rapporteringen allerede fra start.

Vi ønsker å publisere statistikken over ledetidene på våre nettsider. Innsikt i egen tidsbruk for tilknytning kan bidra til at nettselskapene effektiviserer sine interne prosesser. Offentlig tilgjengelig statistikk skaper også konkurranse mellom selskapene, som styrker insentivene til å forbedre og utvikle interne prosesser ytterligere.

4.3.2 For nettkundene

De økte kostnadene ved å tilpasse seg registrering- og rapporteringsplikten for nettselskapet veltes over på kundene i form av økt nettleie. Samtidig tror vi at forslaget vil bidra til å redusere tiden det tar å tilknytte kunder. Det bidrar til mer effektiv utnyttelse av nettet i tilfellene der kunden tilknyttes eksisterende nett. I tilfeller der nettselskapet må foreta investeringer for å tilknytte kunden, vil kunden ha økt nytte av å komme raskere på nett. En raskere tilknytningsprosess bidrar til at ulike næringsaktører raskere kan etablere seg og bidra til verdiskapning. Ved at flere tilknyttede raskere fordeles kostnadene for vedlikehold og drift av nettet på flere kunder, noe som reduserer kostnadene for eksisterende nettkunder.

4.3.3 For andre

Forslaget innebærer økte kostnader for RME knyttet til utvikling og vedlikehold av systemer for å ta imot rapporteringen fra nettselskapene. Videre innebærer forslaget nytt regelverk som RME må følge opp.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Dette kapittelet gir en utdypende beskrivelse av de foreslåtte endringene i NEM. Kapittelet er organisert etter bestemmelse og ledd i hver enkelt bestemmelse.

5.1 Til § 3-1

I andre ledd tilføyes et krav om at områdekonsesjonæren plikter å gjøre nødvendige tiltak «uten ugrunnet opphold». Kravet gjelder for alle faser, og medfører at områdekonsesjonæren må planlegge og investere i nye nettanlegg for å tilknytte nye uttaks kunder og håndtere forbruksøkninger hos eksisterende kunder så snart som mulig.

Et grunnet opphold er for eksempel nødvendig tid til planlegging og bygging av nettanleggene; herunder nødvendige ekspropriasjoner. Nettselskap vil som et generelt utgangspunkt ha kortere tid til rådighet i planleggingsfasen enn i byggefasen. Planleggingsfasen er tiden fra kunden ber om ny eller økt kapasitet til nettselskapet har sendt kunden et tilbud med estimert anleggsbidrag. Byggefasen er tiden fra kunden aksepterer avtalen om anleggsbidrag til kundens overspenningsvern er spenningsatt.

5.2 Til § 3-4

I første ledd innføres det en plikt for tilknyttende nettselskap om å gjennomføre modenhetsvurdering av alle som ber om kapasitet. Plikten gjelder for forespørsler på alle nett- og spenningsnivå, gitt at samlet etterspurt kapasitet er 1 MW eller mer, og omfatter både uttak og innmating. Det er tilknyttende nettselskap som er ansvarlig for å gjennomføre modenhetsvurderingen. Tilknyttende nettselskap er definert i annet punktum. Fordi plikten ligger på tilknyttende nettselskap, betyr det at tilknyttende nettselskap gjør denne vurderingen alene. Overliggende nettselskap kan ikke overprøve denne vurderingen eller gjennomføre en egen eller supplerende modenhetsvurdering. I tredje punktum er det gjort et unntak fra plikten til å gjennomføre modenhetsvurdering når forespørselen kommer fra et nettselskap. Det betyr at nettselskap ikke skal gjennomføre en modenhetsvurdering av forespørsler om ny eller økt kapasitet som andre nettselskap fremsetter på vegne av aktører i sitt nettanlegg, såkalte bestillinger. Dette gjelder også dersom nettselskapet som bestiller kapasitet hos overliggende nettselskap har konsesjon på forenklede vilkår.

I andre ledd er det listet opp minimumskriterier som skal inngå modenhetsvurderingen av alle forespørsler på alle nettnivå. Listen er ikke uttømmende. Det betyr at tilknyttende nettselskap kan ha flere kriterier enn de som er listet opp i bokstav a til e. Det legges også opp til at nettselskapene kan ha lempeligere krav til å oppfylle kriteriene for modenhet for enkle prosjekter enn for forespørsler om kapasitet til store, omfattende og/eller komplekse prosjekter. Dersom nettselskap benytter muligheten til å ha supplerende kriterier eller til å differensiere kravene for å oppfylle kriteriene for modenhet, forutsetter det at kravet til nøytral opptreden og plikten til å sørge for markedsadgang til ikke-diskriminerende og objektive vilkår overholdes, jf. NEM §§ 4-6 og 4-14.

Med *reelt kapasitetsbehov* i andre ledd bokstav a) menes den kapasitet aktøren faktisk har behov for. Kriteriet må som et minimum avdekke hvilket kapasitetsbehov prosjektet har og avklare at behovet er realistisk. Formålet er at aktøren ikke skal kunne be om mer kapasitet enn nødvendig, for slik å sikre at fordelingen av nettkapasitet skjer på en samfunnsmessig rasjonell måte.

Med *forpliktende fremdriftsplan* i andre ledd bokstav b) menes en fremdriftsplan som er egnet til å forplikte aktøren til videre fremdrift i prosjektet. Fremdriftsplanen bør være basert på milepæler

hvor aktøren forplikter seg til å igangsette og ferdigstille prosesser innen en bestemt tidsfrist. Fremdriftsplanen bør bare inneholde milepæler som aktøren selv rår over, ikke prosesser som er utenfor aktørens kontroll.

Med *status på relevante tillatelser og avtaler* i andre ledd bokstav c) menes en oversikt over hvilke tillatelser og avtaler aktøren er avhengig av for å kunne gjennomføre prosjektet. Det skal minimum stilles krav som forutsetter at aktøren gir et øyeblikksbilde på hvor langt i prosessen aktøren har kommet med å inngå de aktuelle avtalene og å skaffe de nødvendige tillatelsene, for at kriteriet er oppfylt. Nettselskapene kan ikke stille krav om at aktøren har fått innvilget konsesjon for at dette kriteriet er oppfylt.

Med *lokalisering* i andre ledd bokstav d) menes en nærmere geografisk stedsangivelse over hvor aktørens prosjekt vil etablere seg. Nettselskapene kan kreve en presis stedsangivelse og en avklaring av hvorvidt aktøren ønsker eller trenger flere tilknytningspunkter til sitt prosjekt, herunder om det er behov for tosidig forsyning.

Med *finansieringsplan* i andre ledd bokstav e) menes en beskrivelse av hvordan aktøren akter å finansiere sitt prosjekt. Det kan stilles krav om at finansieringsplanen skal være spesifisert på egen- og fremmedkapital. Nettselskapene kan ikke kreve at finansieringen er bekreftet eller at midlene er stilt til disposisjon for aktøren.

I tredje ledd stilles det krav om at kunden får tilbakemelding på om kriteriene for modenhet er oppfylt uten ugrunnet opphold. Tilbakemeldingen skal være skriftlig. Begrepet «nettselskapet» viser til den som er ansvarlig for å foreta modenhetsvurderingen etter første ledd, altså tilknyttende nettselskap. Ettersom tilbakemeldingen skal gis uten ugrunnet opphold, forutsetter det at nettselskapet gjennomfører modenhetsvurderingen uten ugrunnet opphold. Kravet om ugrunnet opphold gjelder derfor for tidsbruken fra nettselskapet mottok aktørens dokumentasjon på modenhet til aktøren har fått skriftlig tilbakemelding på hvorvidt kriteriene for modenhet er oppfylt eller ikke. Begge disse fasene, både modenhetsvurderingen og den skriftlige tilbakemeldingen, skal gjennomføres uten ugrunnet opphold.

I fjerde ledd stilles det krav om at tilknyttende nettselskap skal informere overliggende nettselskap om alle forespørsler om ny eller økt kapasitet. Med overliggende nettselskap menes nettselskap på samme eller høyere nettnivå som direkte eller indirekte forsyner tilknyttende nettselskaps nettanlegg. Kravet gjelder bare når den samlede etterspurte kapasiteten er større eller lik 1 MW, jf. NEM § 3-4 første ledd. Det betyr at tilknyttende nettskaps informasjonsplikt overfor overliggende nettselskap også omfatter forespørsler om økt kapasitet under 1 MW fra eksisterende kunder, når det medfører at kundens kapasitet i sum vil overstige 1 MW. Informasjonsplikten inntreffer når tilknyttende nettselskap har vurdert at kriteriene for modenhet er oppfylt, og overliggende nettselskap skal da informeres straks. Det legges opp til at tilknyttende nettselskap må informere alle overliggende nettselskap umiddelbart for å overholde informasjonsplikten.

I femte ledd fastsettes virkningene av at en forespørsel om tilknytning eller økt kapasitet oppfyller kriteriene for modenhet. Det er tidspunktet tilknyttende nettselskap mottok fyllestgjørende dokumentasjon på at nettselskapets krav for å oppfylle modenhetskriteriene er oppfylt som bestemmer kundens plassering i kapasitetskø. Med kapasitetskø menes en prioritert rekkefølge over forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet når det ikke er nok nettkapasitet tilgjengelig til å imøtekomme forespørselen, som er basert på tidspunkt aktørene dokumenterte modenhet. Det er den som ber om ny eller økt kapasitet som har dokumentasjonsplikten for at kriteriene for modenhet er oppfylt.

Hvis forespørselen om kapasitet utløser investeringer på flere nettnivå, vil den som ber om ny eller økt kapasitet kunne stå i ulike kapasitetskøer. Aktørene skal gis en nummerert plass i hver kapasitetskø basert på tidspunktet for modenhet. Det medfører at alle konsesjonærer skal reservere kapasitet basert på aktørens tidspunkt for modenhet. Kundens tidspunkt for modenhet er tidspunktet hvor tilknyttende nettselskap mottok fyllestgjørende dokumentasjon fra den som ber om ny eller økt kapasitet på at alle kriteriene for modenhet er oppfylt. Dersom det er nok nettkapasitet tilgjengelig i eksisterende eller planlagt nett til å imøtekomme forespørselen, vil aktøren ved dokumentert modenhet gå rett til reservasjon av kapasitet.

I sjetten ledd er det stilt krav om at aktører som har reservert kapasitet må ha tilstrekkelig fremdrift for å opprettholde reservasjonen. Fremdriften vil være tilstrekkelig så lenge vilkårene i andre punktum for å trekke tilbake reservert kapasitet ikke er oppfylt.

I andre punktum pålegges tilknyttende nettselskap en plikt til å trekke tilbake all reservert kapasitet når vilkårene for tilbaketrekning er oppfylt. Med «all reservert kapasitet» menes reservert kapasitet på alle nettnivå. Det er tilknyttende nettselskap som skal vurdere om vilkårene for å trekke tilbake reservert kapasitet er oppfylt, men overliggende nettselskap har en følge- og medvirkningsplikt. Hvis tilknyttende nettselskap vurderer at vilkårene for tilbaketrekning er oppfylt, skal dette meddeles til alle overliggende nettselskap. Når overliggende nettselskap får melding om at vilkårene er oppfylt, skal kapasitet aktøren har reservert i deres nettanlegg trekkes tilbake. Overliggende nettselskap skal ikke foreta en selvstendig vurdering av hvorvidt vilkårene for tilbaketrekning er oppfylt.

Det er to kumulative vilkår som må være oppfylt for at den reserverte kapasiteten skal trekkes tilbake. Det må være et vesentlig avvik fra fremdriftsplanen og avviket må skyldes forhold på aktørens side. Det er den sist reviderte fremdriftsplanen som er utgangspunktet for vurderingen av om avviket er vesentlig. Hvorvidt avviket er vesentlig, beror på en konkret vurdering av prosjektets fremgang sammenholdt med milepælene i aktørens fremdriftsplan og forventet ferdigstillelse av eventuelle nødvendige tiltak i nettet. Terskelen for å trekke tilbake reservert kapasitet er høy og øker proporsjonalt med prosjektets fremgang. Det betyr at det skal mer til å trekke tilbake reservert kapasitet desto lenger i prosjektet har kommet.

Med forhold på aktørens side menes forhold som aktøren direkte eller indirekte er ansvarlig for eller må bære risikoen for.

I tredje punktum er det foreslått en særskilt frist for å bringe uenigheter om tilbaketrekning av reservert kapasitet inn til Reguleringsmyndigheten for energi. Dette er en preklusjonsfrist. Klagefristen er tre uker og løper fra aktøren mottar skriftlig melding om at den reserverte kapasiteten trekkes tilbake, gitt at meldingen inneholder informasjon om klageadgang og klagefrist. Dersom kravet til skriftlighet ikke er oppfylt, eller meldingen ikke inneholder informasjon om klageadgang og klagefrist, løper fristen fra aktøren mottok forskriftsmessig melding om at den reserverte kapasiteten trekkes tilbake. Kapasiteten er trukket tilbake når klagefristen er utløpt uten at saken er bragt inn for Reguleringsmyndigheten for energi eller når det er fattet endelig vedtak om at vilkårene for å trekke tilbake reservert kapasitet er oppfylt.

I syvende ledd pålegges tilknyttende nettselskap å gjøre kriteriene for modenhet og kravene for å oppfylle disse tilgjengelig for allmennheten. Kriterier og krav skal samles skriftlig og være lett tilgjengelig. Det er ikke tilstrekkelig å opplyse om kriterier og krav på forespørsel. Har tilknyttende nettselskap differensierte krav for ulike kriterier eller for ulike typer forespørsler, skal det fremgå tydelig hvilke krav som gjelder for å oppfylle de ulike kriteriene for hver kategori av forespørsler om ny eller økt kapasitet.

I åttende ledd er det innført en særskilt dokumentasjonsplikt for modenhetsvurderinger. Plikten gjelder for alle nettselskap med konsesjon etter energiloven kapittel 3. Registreringen skal være

skriftlig og skal gjøres løpende. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst 20 år. Fristen på 20 år gjelder fra tidspunktet registreringen ble gjort.

5.3 Til § 3-5

I første ledd innføres det en registreringsplikt for ulike datopunkter i tilknytningsprosessen. Det er presisert at plikten er avgrenset til å gjelde for nettselskap med inntektsramme. Dette vil si nettselskapene som er omfattet av inntektsreguleringen i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Nettselskapene plikter å registrere datoer for alle meldinger om tilknytning under 1 MW, herunder både for melding om ny tilknytning og melding om endring av eksisterende tilknytning. Se mer om grensen på 1 MW under punkt 3.3.1. I bokstav a til f oppstilles hvilke deler av tilknytningsprosessen nettselskapet plikter å registrere dato for. Registreringen av dataene innføres som en skalbestemmelse, og innebærer dermed en plikt for nettselskapene til å registrere alle datoene i bokstav a til f. Det er riktignok slik at i de tilfeller kunden ber om en kapasitetsendring, som ikke utløser anleggsbidrag, vil dette naturligvis innebære at bokstav c og d ikke vil fremgå av meldingsbehandlingssystemene til nettselskapet, og derfor heller ikke registreres. Dette er nærmere presisert i annet ledd.

I bokstav a fremgår det at det er datoen der den endelige meldingen om installasjonsarbeid ble mottatt i nettselskapets meldingsbehandlingssystem som skal registreres. Dette blir startpunktet for måling av nettselskapets tidsbruk for tilknytning. Bakgrunnen for at vi har presisert at det er endelig melding som skal benyttes som starttidspunkt er at det i noen tilfeller sendes inn mangelfulle meldinger eller at det gjøres endringer fra kundens side. Dette fører til at det på en og samme tilknytning/endring kan sendes inn flere meldinger. I tilfeller der nettselskapet får inn flere meldinger på samme prosjekt så er det den endelige meldingen mottatt som nettselskapet og kunden går videre med som skal være den som skal registreres og rapporteres til RME.

I bokstav b er det tidspunktet meldingen om installasjonsarbeid blir godkjent av nettselskapet som skal registreres. I de tilfeller endringen ikke utløser anleggsbidrag, skal nettselskapet likevel gi kunden tilbakemelding om endringen kan gjennomføres. Dette gjøres i mange tilfeller ved at melding godkjennes eller avvises. Det er dette tidspunktet, altså datoen meldingen godkjennes, som skal registreres som *melding om installasjonsarbeid er godkjent*.

I bokstav c skal det registreres dato for tidspunktet tilbud om anleggsbidrag er sendt til kunden. I tilfeller der kundens ønske om endring (melding) utløser anleggsbidrag etter forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-1, er det dato for utsendelse av anleggsbidraget som skal registreres.

I bokstav d er det datoen kunden aksepterer tilbudet om anleggsbidrag som skal registreres. *Tilbud om anleggsbidrag er akseptert av kunde* skal naturligvis da kun registreres i tilfeller der endringen utløser anleggsbidrag.

I bokstav e skal dato for når anlegget er klart for spenningssetting fra nettselskapets side registreres. Ved endringer som innebærer at nettselskapet må gjøre tiltak i eget nett, vil denne registreringen være når nettselskapet har gjort det som er nødvendig for at kunden kan få gjennomført sin etterspurte endring. For endringer fra kunde som ikke medfører at det må gjøres endringer i nettselskapets eller andres nett, vil denne datoen være lik datoen for når tilbudet er sendt.

I bokstav f skal datoen der anlegget er spenningssett registreres. Her menes datoen hvor kunden har fått den etterspurte tilknytningen eller endringen av kapasitet. Dette vil typisk være datoen hvor kundens installatør kobler til måleren.

I annet ledd presiseres først at der en tilknytning ikke utløser anleggsbidrag, skal bokstav c og d i første ledd ikke registreres. Dette av den enkle grunn at det ikke vil være data å registrere, ettersom anleggsbidrag ikke er utløst. Videre pålegges nettselskapene å registrere om det er en ny tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning. Videre presiseres det også at kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning skal registreres.

I tredje ledd innføres det en rapporteringsplikt for nettselskapene knyttet til de registrerte dataene i første og annet ledd. Alle de registrerte delene av tilknytningsprosessen skal rapporteres til RME. Det foreslås en tidsfrist for rapportering på en måned etter at anlegget er spenningssett, slik at nettselskapene får tid til å samle dataene. Videre presiseres det at RME fastsetter hva slags format det skal rapporteres inn på. Mer om innrapporteringsløsningen står under pkt. 3.3.8. Det presiseres at innrapporteringen av data om kapasitetsendringen skal være i kilowatt. Dette innebærer at der det i meldingen fremkommer kapasitetsendring i ampere, må nettselskapene regne om til kilowatt før det innrapporteres til RME.

I fjerde ledd presiseres det at registreringsplikten i første og annet ledd gjelder fra 1. juli 2024, mens rapporteringsplikten i tredje og fjerde ledd skal gjelde fra 1. januar 2025. Registreringsplikten settes til å gjelde et halvt år tidligere, slik at det vil foreligge relevante data på tidspunktet for rapportering. RME foreslår at rapporteringsplikten settes til å gjelde først fra 1. januar 2025, slik at nettselskapene får tid til å forberede og innarbeide nødvendige løsninger og formater for rapporteringen. Det presiseres til slutt at skjæringspunktet for når rapporteringsplikten gjelder fra, er når tilknytninger og kapasitetsendringer etter 1. juli 2024 spenningssettes.

5.4 Til § 3-6

I første ledd pålegges tilknyttende nettselskap å gjennomføre en modenhetsvurdering av alle som har bedt om tilknytning eller økt kapasitet før plikten til å foreta modenhetsvurderinger etter NEM § 3-4 trådte i kraft. Tilknyttende nettselskap skal forstås slik det er definert i NEM § 3-4 første ledd andre punktum. Modenhetsvurderingen skal gjøres etter NEM § 3-4 og omfatter forespørsler knyttet til både innmating og uttak. Det betyr at NEM § 3-4 får virkning for alle forespørsler om ny eller økt kapasitet, med mindre unntaket i NEM § 3-6 første ledd andre punktum kommer til anvendelse.

Unntaket for «forespørsler fra nettselskap» er tatt inn for å synliggjøre at nettselskap ikke skal gjennomføre modenhetsvurdering av forespørsler om kapasitet – såkalte bestillinger – som underliggende nettselskap gjør på vegne av sine kunder. Dette er for å unngå at en aktør i praksis blir modenhetsvurdert to ganger. Med vilkåret «når samlet etterspurt kapasitet er under 1 MW» er det aktørens totale kapasitet som er avgjørende. Det betyr at vilkåret ikke vil være oppfylt dersom aktøren forespør kapasitet under 1 MW, hvis den samlede kapasiteten i sum vil være 1 MW eller mer når forespurt og eventuell eksisterende kapasitet legges sammen.

I andre ledd er det fastsatt at aktører som har forespurt kapasitet før NEM § 3-4 trådte i kraft, skal plasseres i kø basert på tidspunktet tilknyttende nettselskap mottok forespørselen. Begrepet kø omfatter både kapasitets- og reservasjonskø. Det betyr at det er forespørselstidspunktet som er avgjørende for innplasseringen i kapasitets- eller reservasjonskø for alle forespørsler mottatt før [NEM § 3-4 ikrafttredelsesdato], ikke tidspunktet tilknyttende nettselskap mottok tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet. Dette forutsetter at aktøren dokumenterer modenhet innen fristen. Modenhet vil være dokumentert innen fristen dersom fyllestgjørende dokumentasjon på modenhet er sendt inn til nettselskapet før utløpet av fristen. Det er ikke et krav at nettselskapet skal ha gjennomført modenhetsvurderingen før fristen for at aktøren skal beholde forespørselsdatoen som sin modenhetsdato. Aktører som allerede står i kapasitetskø beholder dermed sin plass i køen, gitt at de dokumenterer modenhet innen [X mnd. fra NEM § 3-4 ikrafttredelsesdato]. Tilsvarende vil aktører

som allerede står i reservasjonskø beholde sin reservasjon av nettkapasitet dersom de har dokumentert modenhet innen fristen.

For aktører som ikke har dokumentert modenhet innen [*x mnd. fra NEM § 3-4 trådte i kraft*], gjelder NEM § 3-4 femte ledd. Det innebærer at aktøren vil innplasseres i kapasitetskø basert på datoen nettselskapet mottok tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet. For aktører som først sender inn fyllestgjørende dokumentasjon på modenhet etter fristens utløp, vil modenhetsdatoen være avgjørende for aktørens innplassering i kapasitetskøen. Aktører som har reservert kapasitet, men som ikke dokumenterer modenhet innen fristen vil i praksis miste sin reserverte kapasitet.

I tredje ledd fremgår det at NEM § 3-4 sjettede ledd gjelder tilsvarende for alle som omfattes av overgangsregelen etter § 3-6. Bestemmelsen er ment å synliggjøre at kravene til fremdrift er de samme, uavhengig av om forespørselen om ny eller økt kapasitet ble sendt inn før eller etter [NEM § 3-4 ikrafttredelsesdato].

5.5 Til § 8-3

I første ledd foreslås ny NEM § 3-4, § 3-5 og § 3-6 inntatt i opplistingen av bestemmelser som kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr.

5.6 Til § 8-4

I første ledd foreslås ny NEM § 3-4, § 3-5 og § 3-6 inntatt i opplistingen av bestemmelser som ved pliktbrudd kan sanksjoneres med straff i medhold av NEM § 8-4 jf. energiloven § 10-5.

6 Forslag til endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM)

I forskrift av 24. oktober 2019 nr. 1413 om netregulering og energimarkedet (NEM) gjøres følgende endringer:

Kapittel 3. Leverings- og tilknytningsplikt

§ 3-1 andre ledd skal lyde:

Konsesjonæren skal *uten ugrunnet opphold* gjøre nødvendige tiltak for å kunne gjennomføre tilknytning av nye uttakskunder og håndtere forbruksøkninger hos eksisterende kunder.

Ny § 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Plikt til å foreta modenhetsvurdering

Tilknyttende nettselskap skal gjennomføre en modenhetsvurdering av alle som ber om tilknytning eller økt kapasitet når samlet etterspurt kapasitet er 1 MW eller mer. Med tilknyttende nettselskap menes netteier med konsesjon etter energiloven kapittel 3 der den som ber om tilknytning eller økt kapasitet er eller vil bli tilknyttet. Plikten etter første punktum gjelder ikke for forespørsler fra nettselskap.

Modenhetsvurderingen skal som minimum inneholde kriteriene:

- a) reelt kapasitetsbehov
- b) forpliktende fremdriftsplan
- c) status på relevante tillatelser og avtaler
- d) lokalisering, og
- e) finansieringsplan.

Nettselskapet skal gi den som ber om tilknytning eller økt kapasitet skriftlig tilbakemelding på om kriteriene for modenhet er oppfylt uten ugrunnet opphold.

Tilknyttende nettselskap skal informere alle overliggende nettselskap om forespørselen straks kriteriene for modenhet er oppfylt.

Den som ber om tilknytning eller økt kapasitet skal innplasseres i kapasitetskø basert på når nettselskapet mottok tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet.

Den som har fått reservert kapasitet må ha tilstrekkelig fremdrift for å opprettholde reservasjonen. Tilknyttende nettselskap skal trekke tilbake all reservert kapasitet dersom avviket fra fremdriftsplanen er vesentlig og dette skyldes forhold på aktørens side. Tilbaketreking av reservert kapasitet skal meddeles skriftlig og inneholde informasjon om at uenighet kan bringes inn til Reguleringsmyndigheten for energi innen tre uker.

Alle kriterier nettselskapet bruker i modenhetsvurdering og krav for å oppfylle disse, skal samles skriftlig og være lett tilgjengelig.

Nettselskap med konsesjon etter energiloven kapittel 3 skal registrere enhver forespørsel om ny eller økt kapasitet, tidspunkt for reservasjon av kapasitet og tidspunkt for tilbaketrekning av reservert kapasitet. Tilknyttende nettselskap skal i tillegg registrere tidspunkt for dokumentert modenhet og tidspunkt for oversendelse til overliggende nett. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst 20 år.

Ny § 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Krav til registrering og rapportering av tidsbruk for tilknytninger

Nettselskap med inntektsramme skal for hver enkelt melding om ny tilknytning og endring av eksisterende tilknytning under 1 MW registrere dato for når:

- a) endelig melding om installasjonsarbeid er mottatt
- b) melding om installasjonsarbeid er godkjent
- c) tilbud om anleggsbidrag er sendt
- d) tilbud om anleggsbidrag er akseptert av kunde
- e) nettselskapets nettanlegg er klar for spenningssetting
- f) anlegget er spenningssett

For tilknytninger som ikke utløser anleggsbidrag etter forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-1, skal ikke første ledd bokstav c og d registreres. Nettselskapet skal registrere om det er ny tilknytning eller endring av eksisterende tilknytning. Kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning skal registreres.

Data registrert etter første og annet ledd skal rapporteres til Reguleringsmyndigheten for energi senest en måned etter at anlegget er spenningssett, på format fastsatt av Reguleringsmyndigheten for energi. Kapasitetsendringen for hver enkelt tilknytning eller endring rapporteres i kilowatt.

Registreringsplikten etter første og annet ledd gjelder fra 1. juli 2024. Rapporteringsplikten etter tredje ledd gjelder fra 1. januar 2025, for tilknytninger og kapasitetsendringer som spenningssettes etter 1. juli 2024.

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6 Overgangsregel for modenhetsvurderinger av større prosjekter

Tilknyttende nettselskap skal gjennomføre en modenhetsvurdering etter NEM § 3-4 for alle forespørsler om tilknytning eller økt kapasitet mottatt før [*ikrafttredelsesdato for NEM § 3-4*]. Dette gjelder ikke for forespørsler fra nettselskap eller når samlet etterspurt kapasitet er under 1 MW.

Alle som har bedt om tilknytning eller økt kapasitet før [*NEM § 3-4 ikrafttredelsesdato*] og som ikke omfattes av unntaket i første ledd andre punktum, skal plasseres i kø basert på datoen tilknyttende nettselskap mottok forespørselen når modenhet er dokumentert innen [*x mnd. fra NEM § 3-4 ikrafttredelsesdato*]. Dersom aktøren ikke har dokumentert modenhet innen fristen, gjelder NEM § 3-4 femte ledd.

NEM § 3-4 sjette ledd gjelder tilsvarende for alle som har bedt om ny eller økt kapasitet før [*NEM § 3-4 ikrafttredelsesdato*].

Kapittel 8. Øvrige bestemmelser

§ 8-3 skal lyde:

§ 8-3. Overtredelsesgebyr

Reguleringsmyndigheten for energi kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-6, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd første punktum og enkeltvedtak fastsatt etter annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14, § 4-15, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, enkeltvedtak fastsatt etter § 6-2 annet ledd, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, samt pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7 annet ledd.

§ 8-4 første ledd skal lyde:

§ 8-4. Straff

Den som overtrer § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-6, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd første punktum og annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14 første ledd, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år eller begge deler.